Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

С-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

най 1921 оной
н 21-һээ гарана

№ 4 (13628)

1972 оной январиин 6, четверг

Сэн 2 мүнгэн

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР В. Р. ЕРЕМЕНКЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын партийна, совет, комсомолой органуудта үни удаан саг соо аша үрэтэйгөөр ажаллаһанайнь түлөө, түрэһөөр 50 наһатай болоһонтойнь дашарамдуулан, ажалшадай депутадуудай Сэлэнгын аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй секретарь нүхэр Василий Романович Еременкые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1972 оной январиин 5.

...НО-ТЕХНИЧЕСКЭ ...ЭЛТЫН ...ДАЛ ЗҮБШЭБЭ

Уржадэр Ажалай Улаан Тугта авиационно заводто теоретическэ семинар үнгэргэгдөө. Заводые техническэ талаарнь зэбсэгжүүлгын, коллективэй социальна хүгжэлтын холын хараата комплексно түсэб тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Улаан-Үдэ городой, республикын промышленна бусад предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, партком болон партийна организацинуудай секретарьнар, промышленна аймагуудай партиин райкомуудай секретарьнар, республикын министерство, захиргаануудай хүтэлбэрилэгшэд семинарта хабаадалсаба.

Социалис Ажалай Герой, заводой директор **С. И. Исаев** техническэ дэбжэлтэ туйлаха, коллективэй социальна хүгжэлтын холын хараата түсэб тушаа сугларагшадта хөөрэжэ үгөө. Заводой главна инженер **М. И. Неганов** научно-техническэ дэбжэлтэ туйлаха гол асуудалнуудта элидхэлээ зорюулһан байна. Заводой үйлэдбэри хүгжөөхэ холын хараата түсэбые бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ партийна организациин дүүргэдэг үүргэ тухай заводой парткомой секретарь **Г. Д. Бондаренко** хөөрэжэ үгөө. Главна инженерэй орлогшо **Ю. Н. Кравцов** үйлэдбэри хүтэлбэрилгэдэ автомат онһон арга хэрэглэхэ тухай (АСУП) элидхэл хэһэн байна.

«Теплоприбор» заводой главна инженер **Ю. В. Музыка** семинар дээрэ элидхэл хэхэ зуураа, техническэ дэбжэлтэ туйлаха талаар коллективэй хэжэ эхилһэн түрүүшын алхамуудые харуулаа.

Семинарта хабаадагшад авиазаводой цехүүд, участогуудаар ябажа хараа. Һүүлээрнь һанал бодолоо андалдаһан, дурадхалнуудаа хэлэһэн байна.

Партиин обкомой нэгэдэхи секретарь **А. У. Модогоев**, обкомой секретарь **В. Г. Бирюков**, партиин Улаан-Үдын горкомой секретарь **А. М. Беляков** семинарта хабаадалсаа.

Татьяна Цыбжитова, Зина Будаева, Люба Ринчинова, Надя Дашипылова гэгшэд Захааминай аймагай Санагын дунда һургуули дүүргэнэнэй удаа Далахайн совхоздо һаалишанаар хүдэлжэ эхилһэн юм. Эдэнэр 130 үнеэ харууһална. Һү һааха даабаряа һара бүри үлүүлэн дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарһаа): залуу һаалишад Н. Дашипылова, Т. Цыбжитова.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

АМЖАЛТА БИИ, ЗОРИЛГО ЕХЭ

...й ан үсхэбэрилгын сов... ...үдэлмэришэд, мэргэжэл... ...эрэгшэ жэлые ажалай ...э дүнтэйгөөр үдэшэбэ.

...үнөө үнгэрһэн жэл соо ...жалаймнай дүн гаргаг... ...йна. Мэнэ һаяхан жэл ...эһэн ангуудайнгаа ар... ...ажа дүүргээбди. Бүхы... ...мянган норкын, 6 мян... ...гар хара үнэгэнэй арһан ...даа.

...огоор хэлэбэл, үнгэрэг... ...дэ бүхыдөө 2,6 миллион ...эй арһа абажа тушааха ...ааг. мүнөө бэлэдхэлэй ...манай совхозһоо 3 ...н үлүүтэй түхэригэй ан... гай арһан оруулагдаад байна. Тэрэшэлэн хилын саана гаргагдажа худалдагдаха ангай арһа абаха түсэбөөшье үлүүлээ.

Энэ амжалта нэн түрүүн совхозой ан үсхэбэрилэгшэдэй оролдосотой, эсэшэ сусашагүй ажалай ашаар туйлагдаа. Илангаяа бригадирнар Р. М. Арепеева, Л. В. Асеева, Г. Л. Саранчина гэгшэдэй даадаг норко гэжэ ан үсхэбэрилдэг бригадануудай хүдэлмэрилэгшэд эрхим һайнаар хүдэлөө. Тэдэнэр норконуудаа нарин нягтаар харууһалжа, гүлгэнүүдыень гарза хоролтогүйгөөр томо болгожо, арһыень һайн шанартайгаар үбшэжэ абаад тушаагаа.

Шэнэ 1972 ондо манай совхоз үнэтэй сэнтэй арһа үгэдэг норко болон халтар хара үнэгэнүүдые үсхэбэрилхынгөө хажуугаар түрүүшынхеэ кролигуудые олоор үдхэдэг болохо зорилготой. Мүнөө Татарай АССР-һээ кролигуудые асаранхайбди. Кролигой томо фермэ бариха бэлэдхэл хэгдэжэ байна. Тингэжэ совхоз һайн үүлтэрэй кролигуудые үдхөөд республикынгаа ажахынуудта үгэхэ, мүн жэлдээ 5 мянган кролигой мяха, арһа гүрэндөө тушааха юм.

Гансал муу юумэнь гэхэдэ, кролигуудай эдихэ тэжээлэй ургамалнуудые тариха газаргүй байнабди.

В. МОЛЕВ,
ан үсхэбэрилгын «Забайкальский» совхозой директор.

Улаан-Үдын аймаг.

АХА ДҮҮ ЁҺОНОЙ УУЛЗАЛГАНУУД

САНТЬЯГО. (ТАСС). Чилиин Коммунис партиип хүтэлбэрилэгшэд Чилиин коммунистнуудай партиин 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан һайндэртэ байлсахаяа ерэһэн Америкын, Европын, Азиин ба Африкын 34 оронөй аха дүү коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай делегацинуудтай уулзаба. Тус уулзалгада КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. П. Кириленко түрүүтэй КПСС-эй делегаци байлсаа.

Партиин Генеральна секретарь Луис Корвалан айлшадые Компартиин ЦК-гай Политкомиссиин үмэнэһөө амаршалба.

Л. Корвалан үгэ хэлэхэдээ, орон доторхи һүүлэй үеын политическэ байдалые шэнжэлэн тайлбарилаа, Арадай нэгэдэл үнгэрэгшэ жэлэй турша соо өөрынгөө программа бэелүүлхэ хэрэгтэ ехэ амжалтануудые туйлаа гэжэ тэмдэглээ. Гэхэ зуура зарим тэды бэрхэшээлнүүдшье бии, эсэргүү талынхид ба хархис этэгээдүүд харша ябуулгаяа дэбэргэжэ байна гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Удаа тээнь бүхы делегацинууд Конституциин талмай тээшэ ошоо. Коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай аха дүү делегацинуудай үмэнэһөө КПСС-эй делегацине толгойлогшо, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. П. Кириленко, Чилиин Компартиин үмэнэһөө Генеральна секретарь Луис Корвалан Национальна герой Бернардо Хигтинсэй памятнигай дэргэдэ венокуудые табиба.

Аха дүү партинуудай делегацинууд Чилиин хүдэлмэришэн ангиин үнэн хүбүүн, Чилиин Компартиин үндэһэ һуури табигша Луис Эмилио Рекабаррендын хүшөөгэй байдаг Альмагрын талмай тээрэ ошоо. Памятнигай хаяада «Интернационалай» аялга доро венок табигдаба.

САНТЬЯГО. (ТАСС). Чилиин Компартиин 50 жэлэй ойн һайндэртэй дашарамдуулан эндэ ерээд байһан КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. П. Кириленко түрүүтэй КПСС-эй делегаци нийслэлэй пролетарска райондо—революционно ёһо заншалнуудаараа мэдээжэ болоһон Сан-Мигельдэ ошобо. Эндэ делегациин гэшүүдэй, Чилиин Компартиин нютагай комитедэй хүтэлбэрилэгшэдэй дунда хөөрэлдөөн болоо.

КПСС-эй делегацине толгойлогшо А. П. Кириленко коммунис байгуулалтын асари ехэ программые Коммунис партиингаа хүтэлбэри доро бэелүүлжэ байгаа совет арадай ажабайдал тухай хөөрэбэ.

КПСС-эй делегаци Ленинэй нэрэмжэтэ тосхондо мүн лэ ошобо. Тосхоной түб талмай дээрэ ехэ митинг боложо, нүхэр А. П. Кириленко сугларагшадай үмэнэ үгэ хэлээ.

Чилиин арад зоной аша туһын түлөө, бүхы ажалшадай ашаг туһын түлөө тэмсэлдээ бүри ехэ амжалтануудые туйлахыень Чилиин ажалшадай партида бүхы совет коммунистнуудай үмэнэһөө хүсэхэ байнаб гэжэ А. П. Кириленко мэдүүлбэ.

Чилиин Компартиин Генеральна секретарь Луис Корвалан митинг дээрэ мүн лэ үгэ хэлээ.

Совет делегациин гэшүүд — Молдавиин компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь И. И. Бодюл, партиин Москва хотын Гагаринска райкомой нэгэдэхи секретарь Т. В. Голубцова тэгшэд тэрэл үдэртөө ниислэл хотынь «Текстиль прогресо» гэжэ фабрикада ошоһон байна.

...МЕРИКЫН ИМПЕРИАЛИСТНУУДАЙ ЗЭРЛИГ ДОБТОЛГЫЕ
БУРЯАДАЙ АЖАЛШАД ЗЭБҮҮРХЭН БУРУУШААНА

...ЬЕТНАМ АРАД, ХЭЗЭЭДЭШЬЕ ИЛАХАТ

...й үдэрнүүдтэ американ авиаци Вьетнамай ...тическа Республикын һуурин тосхонуудые, ...и, больницануудые бомбодожо, ямаршье зэ... ...бгэд, хүгшэдые, эхэнэрнүүдые, үхибүүдые ...архатуулна. Энэ харата муухай хэрэгүүдээ ...нагүй, харин улам һүжэрөөжэ байн... ...мерикын хэдэн олон самолёдууд үдэр бү... ...-гэй хилэ дабажа, үхэл ядарал үзүүлжэ бай... ...оветскэ правительство ээрхэг түримхэй энэ ...нуудыень эрид шууд буруушаажа байһан ту... ...мэдүүлээ. Манай совет арад аха дүү вьетнам ...туһалхаар хэзээдэшье бэлэн байна.

...эр Улаан-Үдын Ленинэй орденто ЛВРЗ-гэй ...гаан хүдэлмэришэд 16 час 30 минутада ...э цех соо сугларбад. «Вьетнам арад... хэтэдээ хамтабди!», «Вьетнам арад, хэрэгтээ илалта туйлахат», «Вьет... шуһата нюдаргаяа зайлуулаг...эһэн плакадуудые бариһан хүдэлмэришэд ...эжэл байба. Тэдэнэй дунда комсомолшууд, ...уул, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда ха...аһан наһажаал хүдэлмэришэд бии. Хүн бү...нэг шарайнь шэрүүн. Эдэнэр Америкын за...идай ээрхэг түримхэй зэрлиг аашые буруу...а, тэрээндэ дураа гутажа байһанаа мэдүүл...дэ сугларaa.

...З-гэй парткомой секретарь **Б. А. Уланов** ми...ээжэ:

...США-гай самолёдууд үдэр бүри ДРВ-гэй хүн олон һуурин тосхонуудые бомбодожо, һүйд ...н татана. США Индохитадтахи дайн сэрэгһээ ...э хүсэнэ гэһэн Вашингтоной найдуулгануу...дал хуурмаг байһые өөһэдынь һүүлэй үеын ...эхэ гэршэлнэ. Дэлхэйн оронуудай ажалшад, ...овет арад энэ муухай ябуулгануудыень эли...шүүмжэлнэ. Бидэнэр вьетнам арадтаа туһал...ходо бэлэмди,—гэбэ.

...э ороноо хамгаалгын дайнда хабаадалсажа, ...фашистнарые даралсаһан Борис Тимофеевич ...ев трибунада гараад, иигэжэ мэдүүлбэ:

...США-гай хүтэлбэрилэгшэд үгэдөө хүрэхэгүй ...аа дэлхэйн арадуудай урда сэхэ гэршэлбэ. Ин...дтахи шуһата дайе болюулхабди гэжэ мэдүүл...д, Вьетнамай Демократическа Республикын ...айдые дахинаа бомбодожо эхилбэ. Ямаршье ...й үбгэд, хүгшэд, үхибүүд алуулна, шархата...мэ хорото муухай ябуулгануудайнгаа түлөө ...ай засагаархид харюусаха ёһотой...

Дизельнэ цехэй хүдэлмэришэн, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадалсаһан Александра Иосифовна **Бармяпцева** иигэжэ хэлэбэ:

— Сталинград шадар немец фашистнартай тулалдаһан хүм. Фашистнар ямаршье зэмэгүй үбгэд, хүгшэдые, үхибүүдые, эхэнэрнүүдые аладаг бэлэй. Сталинград хотодо гансашье бүтэн гэр үлөөгүй һэн. Тэдэнэй харата муухай хэрэгүүдые американ сэрэгшэд Вьетнамда үргэлжэлүүлнэ. Эдэнэр хэдэн жэлэй туршада Вьетнамай амгалан тайбан һуурин тосхонуудые бомбодожо, ядарал зоболон үзүүлжэ байһаар. Манай заводой хүдэлмэришэд США-гай сэрэгүүдэй хорото ябуулгануудые шоо үзэнэ, шобто харана. Эрэлхэг зоригтой вьетнам арад илаха, эрхэ сүлөөтэй болохонь лабтай...

— Манай цехэй, манай заводой комсомол, залуушуул США-гай хорото ябуулгануудые шэрүүнээр буруушаана,—гэжэ локомотив хабсаралгын цехэй слесарь, тус цехэй комсомолой организациин секретарь Валерий **Худяков** мэдүүлбэ. — Вьетнам арадай эрэлхэг тэмсэлые дэмжэнэбди. Вьетнам арадай илаха байһандань этигэнэбди, шадаха зэргээрээ туһалнабди. Манай заводой комсомол, залуушуул субботнигуудые үнгэргэжэ, олоһон мүнгэеэ вьетнам арадта туһа болгон үгэнэ. Саашадаашье иимэ туһа хүргэжэ байхабди. Америкын сэрэгшэд харата муухай ябуулгануудайнгаа түлөө харюусахал ёһотой. Вьетнам арад гансаардахагүй. Бүхы дэлхэйн ажалшад тэдэнэртэй сугтаа.

Удаань шэрэм шудхалгын цехэй хэбшэн **Г. Поляков**, ЛВРЗ-гэй начальнигай орлогшо **М. Д. Хамаганов** болон бусад Америкын сэрэгшэдэй хэжэ байһан хорото муухай ябуулгануудые элишэлһэн үгэнүүдые хэлээ. Энэ митингдэ хабаадаһан олон тоото хүдэлмэришэд США-гай сэрэгшэдэй гэмтэ муухай ябуулгануудые буруушааһан тогтоол баталан абаа.

«Улаан-Үдын Ленинэй орденто ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэд США-гай авиациин хэжэ байһан гэмтэ муухай ябуулгануудые эрид шууд буруушаажа байһанаа мэдүүлнэ. Вьетнам арадай эршэ зоригые Америкын ээрхэг түримхэйшүүл хэзээдэшье хухалхагүй. Вьетнам арад үнэн сэхэ хэрэгээрээ илаха байхат. Манай заводой коллектив бүхы совет арадтайгаа хамта танай ороной ажалшадай үнэн сэхэ хэрэгүүдые халуунаар дэмжэнэ. Хэзээдэшье туһалхаар бэлэмди» гээд ДРВ-гэй Москвада байдаг элшэн сайдта эльгээһэн бэшэг соонь хэлэгдэнэ.

К. ЖАМЬЯНОВ.

ЗЭДЭ. Вьетнамай Демократическа Республикые американ сэрэгшэдэй харата муухайгаар бомбодожо байһые буруушааһан митингнүүд «Мир» колхозой отделенинүүдээр, машинно-тракторна мастерской өөо, фермэнүүд дээгүүр эдэ үдэрнүүдтэ боложо үнгэрөө. Эндэ колхознигууд, багшанар, участогай больницын болон сельпогой хүдэлмэрилэгшэд, колхозой мэргэжэлтэд, хамта 300 гаран хүн хабаадаһан байна.

Митингнүүд дээрэ 12 хүн үгэ хэлэжэ, бултадаа вьетнам арадые дэмжэжэ, американ хархис шолмосуудта зэбүүрхэжэ байһанаа мэдүүлээ.

— Америкын империалистнууд хүн дүрсэеэ алдажа, амгалан тайбан һууһан зониие, һургуули болон хүүгэдэй саадуудые, больницануудые, үйлэдбэриин барилгануудые харатай хоротойгоор һандаргажа, ямаршье гэм зэмэгүй хүнүүдые алажа хюдажа байна,—гээд, үнинэй колхозник, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда хабаадаһан коммунист Николай Доржиевич Цыбиков хэлэбэ. — Дайн гээшэ ямар хохидолтойб гэжэ совет хүнүүд һайса мэдэдэт. Тиимэһээ би, дайнда хабаадаһан хүн хадаа, американ эзэмдэгшэдтэ үнэн зүрхэнһөө зэбүүрхэжэ, харата аашаяа дары зогсоохо эрилтэ табинаб.

Трибунада колхозой зоотехник-селекционер Юндун Дарижаповэч Цоктоев гараад иигэжэ хэлээ:

ТААНАРТАЯА ХОДОДОО ХАМТАБДИ

— Бидэнэр, совет хүнүүд, эб найрамдалда дурагайбди, тэрэниие хамгаалхын түлөө оролдонобди. Энэ талаар парти, правительствынгаа ябуулжа байгаа политикые бүрин дэмжэнэбди. Эрхэ сүлөөтэ вьетнам арадай амгалан байдал һандаргажа байһан американ нохосуудай аашые эрид буруушааха зуураа, ДРВ-е бомбодолго энэ дороо зогсоохо эрилтэ колхозой бүхы мэргэжэлтэдэй зүгһөө табинаб.

— Вьетнамай арадай бомбодо сохюулжа хэды ехэ гашуудал, хохидолдо орожо байһыень уншахадаа зүрхэ сэдьхэлни үбшэлнэ, — гээд, колхозой мал адуулагша Сидор Данилович Мариев хэлээ. — Бидэнэр вьетнам арадтай нэгэн хамтабди, Хойто Вьетнамые бомбодолгые энэ дороо болюулха эрилтэ табинабди.

СССР-эй Верховно Соведэй депутат, колхозой түрүүлэгшэ Дондок Юможапович Цыбикжапов үгэ абаад иигэжэ мэдүүлбэ:

— Хойто Вьетнамда американ хархисуудай бэелүүлжэ байгаа уршагта хэрэгые бүхы колхознигуудай үмэнэһөө буруушаанаб, амгалан һууһан үбгэд, хүгшэдые, үхибүүдые хюдажа байхая энэ дороо болиг. Манай ороной туһаламжа, эб найрамдалда дуратай бүхы хүн түрэлтэнэй дэмжэлгэ хэрэглэн, шэн габьяата вьетнам арад хэзээдэшье илалта туйлаха гэжэ бидэнэр этигэнэбди.

Американ шунахай золигуудта зэбүүрхэжэ байһанаа колхозой комсомолой комитедэй секретарь С. З. Залдуев, экономист М. Р. Цыбиков, МТМ-е даагша А. Н. Руковицын, гаражай хүдэлмэрилэгшэ Т. П. Хогоев, отделениие эрхилэгшэ Д. Д. Бубеев, главна ветеринарна врач В. Д. Батуев, Бургалтайн дунда һургуулиин багша Б. С. Токтохоев, паймаалагша Н. С. Мункуева болон бусад мэдүүлээ.

Америкын сэрэгэй ДРВ-е бомбодожо байһые буруушааһан, тэрэ муухай ябадалые зогсоохо эрилтэ табиһан шиидхэбэри, мүн вьетнам арадта талархажа, тэдэниие дэмжэжэ байһанаа мэдүүлһэн телеграмма нэгэн дуугаар баталагдан абтаа. Бидэнэр хододоо таанартаяа хамтабди гэжэ тэндэ бэшэгдэнхэй. Энэ телеграмма Москвада байдаг Вьетнамай посольстводо ябуулагдаа.

Ц. СУБАНОВ,
колхозой парткомой секретарь.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: митингдэ хабаадагшад; локомотив хабсаралгын цехэй слесарь В. Худяков үгэ хэлэжэ байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ

Болзорһоо урид гаража ошоһон депутадуудай орондо Буряадай АССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтанууд № 13 Лысогорско (Улаан-Үдын Железнодорожно район), № 47 Цыпиканска (Баунтын аймаг) ба № 73 Захаминска (Захааминай аймаг) һунгуулиин округуудаар 1972 оной февралиин 13-да, воскресениин үдэр, үнгэргэгдэхэ гэжэ Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудаар тогтоогдобо.

КПСС-эй ЦК-гай НОЯБРИИН ПЛЕНУМЭЙ ШИИДХЭБЭРИИЕ ҺАЙШААН ДЭМЖЭНЭ

АЖАЛ ХЭРЭГЭЭРЭЭ ХАРЮУЛХАБДИ

Хори

Эндэ КПСС-эй райкомой пленум зарлагдажа, партиин Центральна Комитедэй ноябриин Пленумэй дүн тухай асуудал зүбшэн хэлсэбэ. Энэ асуудалаар КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь П. М. Павлов элидхэл хэһэн байна.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүд олониитын анхарал ехээр татаа. Партиин XXIV съездын болоһонһоо хойшо КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой бэелүүлһэн уласхоорондын ехэ ажал ябуулгые манай предприятиин ажалшад үнэн зүрхэнһөө дэмжэжэ, һайшаажа байһанаа мэдүүлээ. Тиихэтээ хамта юһэдэхи табан жэлэй түсэбые дайшалхы программамнай мүн гэжэ тэмдэглэнэ гэжэ пленум дээрэ үгэ хэлэһэн Хориин леспромхозой парткомой секретарь И. Я. Трунев мэдүүлээ. Жэшээнь, энэ леспромхозой коммунист нүхэр Н. Е. Юткинэй хүтэлбэрилдэг бригада табан жэлэй түсэб дүрбэн жэл соо дүүргэхэбди гэһэн уялга абанхай.

— Хориин аймагта барилга ехээр хэгдэхэ, саашадаа бүри үргэдэхэ зэргэтэй. Зүгөөр барилгын материалнуудай дуталдагһаа боложо, арадай ажахыдахи энэ шухала хэрэг гэдэргэ татагдана. Барилгын материалнуудые нютаг дээрээ элбэгээр бүтээн гаргаха арга боломжо бии. Теэд энээндэ анхарал табигданагүй, — гэжэ 335-дахи ПМК-гай начальник В. В. Намсараев хэлээ.

Пленум дээрэ Анаагай совхозой нэгэдэхи отделениие эрхилэгшэ Г. Ц. Аюшеева, Үдын совхозой профсоюзай рабочкомой түрүүлэгшэ Д. Р. Ринчинов, Хурбын леспромхозой директор В. А. Евсюков болон бусад үгэ хэлэһэн байна.

«КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые һайшааһан, ерэхэ үедэ аймагай ажалшадай бэелүүлхэ зорилгонуудые хараалһан дэлгэрэнгы тогтоол пленумдэ хабаадагшад батална абаа.

Кабанск

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй, СССР-эй Верховно Соведэй III сессиин дүнгүүд ба районно партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай асуудал аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Тус асуудалаар элидхэл хэһэн КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь В. И. Титов партиин Центральна Комитедэй Пленум дээрэ хэлсэһэн асуудалай гүн удха тушаа, Политбюрогой бэелүүлжэ байгаа уласхоорондын ехэ ажал ябуулга тушаа дэлгэрэнгыгээр тогтобо. Мүн тэрэшэлэн аймагай арадай ажахы болон соёл культура хүгжөөхэ юһэдэхи табан жэлэй түсэб, тэрэниие амжалтатайгаар бэелүүлхэ зорилгонууд тушаа горитой хэлэһэн байна.

— Манай совхозой ажалшад түрэл Коммунис партиингаа, тэрэнэй Центральна Комитедэй дотоодын ба гадаадын политикые ниитэ нэгэн һаналтайгаар һайшаажа байна. Арад түмэнэй, зол жаргалай, энхэ амгалан байдалай түлөө зоридуулдаг партиингаа халуун ехэ анхаралда харюу болгон, бүтээсэ ехэтэ ажалаар харюусаха байһанаа элирхэйлэн мэдүүлнэ. Совхознай юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ хараалагдаһан даабаринуудаа бүхы талаарнь болзорһоонь уридшалан дүүргээд байна. Үнеэн бүриһөө һү һаалга дунда зэргээр жэлэй туршада 150 килограммаар нэмээ. Шахалгада байһан малай хоног бүхэнэй шагнүүрэй нэмэсэ түсэбөөр хараалһанһаа дээгүүр. Мал ажалһаа, багсаахада, 300—350 мянган түхэригэй сэбэр олзо оруулха ёһотойбди, — гэжэ Кабанскын совхозой директор А. И. Хмелев пленум дээрэ мэдүүлээ.

Пленумэй үзэмжэдэ табигдаһан энэ шухала асуудал зүбшэн хэлсэлгэдэ Байгалай совхозой главна экономист Е. А. Морозова, Байгалай модоной баазын директор Д. Д. Серебренников, Тимлюйн цементын заводой директор Л. К. Рыжов, Мысовая станциин узелай парткомой секретарь Н. И. Ушаков, Ойморой совхозой директор П. И. Зубакин болон бусад хабаадалсаа.

Мухар-Шэбэр

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй дүн зүбшэн хэлсэлгэдэ партиин Мухар-Шэбэрэй райкомой пленум хүдэлмэреэ зорюулба. Пленум дээрэ КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Г. М. Конев элидхэл хээ һэн.

— Манай колхозой гэшүүд КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые бүримүһэн, үнэн зүрхэнһөө һайшаана, Центральна Комитедэй Политбюрогой ябуулдаг дотоодын ба гадаадын политикые дэмжэнэ. Эдэ гүнзэгы удхата шиидхэбэринүүд манние ехэ хэрэгтэ уряална, ехэ амжалта туйлаха эрмэлзэл түрүүлнэ. «Табан жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхэбди» гэжэ манай колхозой гэшүүд эрид шууд мэдүүлнэ. 1971 ондо бидэ ороохо таряанай яһала һайн ургаса хуряажа абаабди. Гүрэндөө ороохо худалдаха түсэбөө 128,6 процент дүүргээбди. Мал ажалай продуктнуудые абаха даабаринуудшье мүн лэ амжалтатайгаар бэелүүлэгдээ, — гэжэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ БурАССР-эй Верховно Соведэй депутат С. В. Устинов хэлэһэн байна.

Пленумэй хүдэлмэридэ КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. Модогоев хабаадалсажа, дэлгэрэнгы үгэ хэлэһэн байха юм.

Пленумдэ хабаадагшад резолюци нэгэн дуугаар батална абаа. Партиин Центральна Комитедэй ехэ ажал ябуулгые дэмжэһэн халуун үгэнүүд тэрээн соо бэшээтэй.

Хяагта

КПСС-эй Хяагтын райкомой гэшүүд һаяхан ээлжээтэ пленумдээ сугларжа, партиин Центральна Комитедэй ноябриин Пленумэй, СССР-эй Верховно Соведэй гурбадахи сессиин дүнгүүдые, аймагай партийна организациин зорилгонуудые зүбшэн хэлсээ. Дурсагдаһан асуудалаар элидхэлые партиин райкомой нэгэдэхи секретарь Е. Ф. Елизов хэһэн байна.

Сугларагшад партиин ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые нэгэн дуугаар һайшааха зуураа, аймагай партийна организациин үмэнэ табигдаһан ээлжээтэ зорилгонуудта тогтоо. Колхоз, совхозуудай, промышленна предприятинуудай коммунистнууд парти, правительствын баталан абаһан һүүлшын шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ талаар мүнөө үедэ үргэн ниитэ ажалшадай дунда ойлгууламжын горитой хүдэлмэри ябуулна, юһэдэхи табан жэлэй даалгабари дүүргэхэ асуудалда гол анхаралаа хандуулна гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ.

Ажахы бүхэндэ суглаанууд үнгэргэгдэжэ, социалис уялгануудай абтажа байһан тухай пленум дээрэ мүн лэ хэлэгдээ. «Дружба» колхозой түрүүлэгшэ И. П. Осеев үгэ хэлэхэдээ, түрэл Коммунис партиингаа дотоодын, гадаадын ленинскэ политикые һайшаан дэмжэжэ байһан тухайгаа мэдүүлээд, ажахыдаа бии байһан дутагдалнууд, хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд, дураса, нөөсэ тухай дурдаа. Гадна колхоз хоорондын барилгын нүүдэл оньһожоруулагдаһан колонныш хангалтагүй хүдэлмэрине шүүмжэлһэн байна. Энэ нүүдэл колонно материальна үндэһэ һуури муутай, барилгануудые шанар муутайгаар бодхоохоһоо гадна, ехээр үнжагайруулна гэжэ заагаа. Аймагай хүдөө ажахын управлениин ветеринарна мэргэжэлтэдэй ажахынуудаар үсөөн ябадаг, зохихо туһаламжа хүргэдэггүй байһан тухайнь үгыигөө түгэсхэлдэ нүхэр Осеев дурдаба.

Партиин ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые Хяагтын трикотажна фабрикын хүдэлмэрилэгшэдэй бүрин дэмжэжэ байһан тухайда тэрээнэй директор А. Н. Сухинина зааха зуураа, фабрикада эмхидхэгдэһэн коммунис ажалай һургуулиин һайнаар хүдэлдэг тухай хөөрөө. Мүн үгэ хэлэгшэ барилгын организациин муу хүдэлмэри шүүмжэлээ. Барилгашадай гэмээр фабрикын ажалшадай байха 24 байратай гэр 1970 ондо тушаагдаха ёһотой аад, ехээр үнжагайрна гэбэ.

Худэриин совхозой парткомой секретарь И. И. Ануфриев партиин ЦК-гай ноябриин Пленумэй материалнуудые ажалшадай дунда ойлгуулха талаар хэгдэһэн хүдэлмэри тухай заагаад, райсоюзай хангалтагүй хүдэлмэри тушаа тогтоо. Совхозой холын гүүртэ, фермэнүүдтэ автолавка саг соогоо ерэхэгүйһөө гадна, шухала хэрэгтэй эд бараан саг соогоо асаргданагүй гэжэ нүхэр Ануфриев шүүмжэлһэн байна.

Элидхэл тушаа хамта дээрээ 10 гаран хүн үгэ хэлээ.

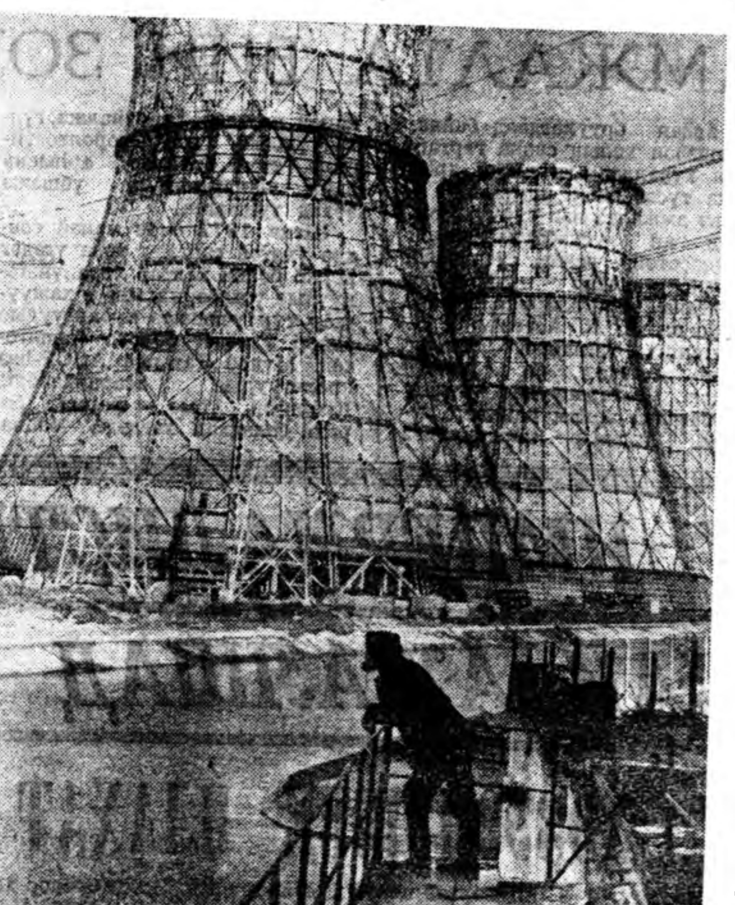
Уласхоорондын байдал бэхижүүлхэ, Эхэ оронойнгоо экономическа, бэеэ хамгаалха хүсэ шадалые бэхижүүлхэ, ажалшадайнгаа материальна байдал һайжаруулха асуудалнуудта зорюулагдаһан партиин ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые бүрин һайшааһан тогтоол аймагай коммунистнууд батална абаха зуураа, табан жэлэй түсэб дүүргэхэ талаар аймагай партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонуудые хараалаа.

* * *

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй дүн болон районно партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай асуудал зүбшэн хэлсэһэн партиин райкомуудай пленум Хойто-Байгалай, Баунтын аймагуудта боложо үнгэрөө. Партиин райкомуудай нэгэдэхи секретарьнар Д. М. Цыренов, Г. И. Воронин гэгшэд пленум дээрэ элидхэл хэһэн байна.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ БАРИЛГАНУУД

«БРАЗ» гэһэн тэмдэгтэй (алюмини) манай Эхэ ороной булангуудта мэдээжэ болон 1966 ондо Братска сайрай за[...]то түрүүшын тонно энэ үнэтэ[...]талл абтаһан юм. 4 жэлэй ү[...]хэдэ, тус завод ороной предп[...]тинуудай дунда түрүү һуури[...]дай нэгые эзэлдэг болоһон ба[...] Заводой үйлэдбэриин техно[...]парижуулгада, ажал хэрэг он[...]жоруулгада, автомадаар хан[...]гада горитой ехэ анхарал хан[...]лагдана. Электролизно үйлэ[...]риин ажал хүдэлмэри оньһо[...]руулгада илангаяа ехэ амжа[...]туйлагдаа.

Завод урган хүгжэһөөр. Ху[...]жэ байгаа корпусуудай хажу[...]шэнэ корпусууд урган бод[...] Юһэдэхи түсэбтэ табан жэлдэ[...]водой барилга гүйсэд дүүр[...]тухай КПСС-эй XXIV съезд[...]тогтоолые барилгашад амжал[...]тайгаар шиидхэжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түрүү бриг[...]нуудай нэгые хүтэлбэрилэ[...] В. А. Цадулин (зүүн гарһаа), [...]саргагша В. Краснов. Мүнөө [...]гада 15-дахи корпусой бари[...]графигһаа уридлан хабсарна.

440 мегаватт хүсэтэй гурбад[...]энергоблогой реактор Нововор[...]нежско атомна электростанц[...]ашаглалгада үгтөө. Һаяар түр[...]шын элшэ хүсэн абтажа эхил[...] Гурбадахи блогой ашаглалга[...]оруулагдахада, атомна электр[...]станциин хүсэн нэгэ миллион [...]ловатthaа үлүү болохо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Нововорон[...]ско атомна электростанциин у[...]стогуудай нэгэн.

ТАСС-ай фотохронико.

ПРОПАГАНДИСТНУУДАЙ ҺУРАЛСАЛ

КПСС-эй Бэшүүрэй райкомдо аймагай пропагандистнуудай ээлжээтэ семинар боложо үнгэрбэ.

Манай ороной хүгжэлтын мүнөөнэй шатын онсо илгаанууд тухай КПСС-эй обкомой лектор С. Н. Харитонов лекци уншаба.

Партиин райкомой секретарь Н. Н. Ефимов 1971 ондо таряан ажал хүгжөөхэ, газар тариалангай продукци үйлэдбэрилжэ, гүрэндэ худалдаха талаар колхоз, совхозуудай абаһан уялга, түсэбүүдэй дүүргэлтын дүнгүүд, саашанхи зорилгонууд тухай сугларагшадта дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэбэ.

Коммунистнууд болон комсомолшуудай марксистско-ленинскэ һуралсал һайжаруулжа, КПСС-эй XXIV съездын материалнуудые бүри гүнзэгыгөөр шудалха асуудалнуудта КПСС-эй обкомой политическэ гэгээрэлэй байшангые даагша В. К. Тюрина тогтобо.

Мүн уласхоорондын байдалаар һонирхолтой лекци болоо.

Һүүлээрнь пропагандистнар оёдолой фабрикын партийна организацида ерэжэ, пропагандист А. М. Алексеевагай нээмэл хэшээл дээрэ байлсаа.

Д. ОЧИРОВ.

АЖАЛАЙ ШЭНЭ БЭЛЭГҮҮД

★ **БУРЯАДАЙ** барилгын управлениин гэр барилгын комбинадай хүдэлмэришэд 1971 оной түсэб, абаһан социалис уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэбэ. Жэлэй хугасаа соо хамта дээрээ 35 мянган 600 дүрбэлжэн метр байрын талмай ашаглалгада тушааха уялгаяа 36 мянган дүрбэлжэн метртэ хүргэжэ шадаа. Һүүлэй һарануудай туршада 80 байратай хоёр гэр, 60 байратай нэгэ гэр баригдажа дүүргэгдэбэ. Армаг хэдэг, перлит халаан хүбхылгэдэг цехэй, гэрэй досоо талын ажал дүүргэдэг Г. И. Песковой, М. А. Люц гэгшэдэй даадаг коллективүүд эршэтэй шангаар ажаллаба.

★ **ТИМЛЮЙН** цементын заводой хүдэлмэришэд ажалдаа шэнэ амжалта туйлажа, шэнэ жэлые угтаба. Цемент үйлэдбэрилхэ жэлэй түсэбые декабриин 27-до дүүргэһэн тухайгаа тэдэнэр элидхээ. Жэлэй түсэбһөө гадуур 6000 тонно цемент үйлэдбэрилэгдөө. 700 мянган түхэригэй продукци наймаалагдаа. Горно, шулуу элһэ холин худхадаг цехэй коллективүүд социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябана.

★ **НООҺО** угаадаг Улаан-Үдын фабрикын коллектив абаһан уялгаяа сүм дүүргээ. 1971 оной даабариһаа гадуур 1400 тонно нооһон сэбэрлэн угаагдаа. Нооһо илгадаг цехэй 11 бригада, нооһо угаадаг цехэй 12 бригада жэлэй түсэбые болзорһоонь холо урид дүүргээд, шэнэ жэлэй февраль-март һаранuudай түсэбөөр ажаллажа б[...]на.

★ **ТИМЛЮЙН** асбоцемен[...] зүйлнүүдэй заводой хүдэлмэрин[...] жэлэй даабариһаа гадуур 5 ми[...]лион плитэ шифер үйлэдбэри[...]жэ, шэнэ жэлэй бэлэг бараа. Ж[...]лэй даабариһаа гадуур 3 милли[...] плитэ шифер үйлэдбэрилхэ у[...]гаяа тэдэнэр болзорһоонь уриди[...]лан дүүргээ. Шифер үйлэдбэри[...]дэг заводой гол цех социалис м[...]рысөөндэ һайн үрэ дүн туйла[...] Эндэ тодхоғдоһон шэнэ машин[...]нууд, түхеэрэлгэнүүд болзор со[...]гоо хүсэндөө хүргэгдэһэн байна.

Хонидой түл абалга—харюусалгатай хүдэлмэри

ХЭН ХЭНДЭНЬШЬЕ ТУҺАТАЙ

Хэр үгһөө хойшо хяа хадхажа хүршэ һуудаг ажахынууд — Худэриин совхоз болон Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоз хоорондоо ходо мүрысэжэ, бэе бэедээ абалсажа, хэһэн ажалаа шалгалсажа байдаг заншалтай юм.

Энэнь алишье талаараа туһатай, дутагдалнуудаа түргэн усадхахадань таарамжатай байдаг гэжэ эндэхид һайн мэдэхэ болонхой.

Һаяшаг Худэриин совхозой хонишод хүршэ Шара-Гол нютагайнгаа хонишодой ажалые хараха, илангаяа энэ жэлэй түл абалгада хэр зэргэ бэлдэһыень шалгаха зорилготой ерээ. Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ А. Н. Соковиков, главна зоотехник В. Ч. Балданов, ажахын ахалагша хонишод, отделенинүүдые эрхилэгшэнэр айлшадые угтажа, эхэ хонидойнгоо отаранuudта абаашажа харуулаа, ажал хүдэлмэритэйнь танилсуулаа.

Колхоздо бүхыдөө эхэ хонидой арбан отара бии. Юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ тэдэнэй табаниинь зуун эхэ хонин бүриһөө 100 гаран хурьга абажа түлжүүлээ. Түрүү хонишон И. Н. Жаркой зуун эхэ хонин бүриһөө 103,4 хурьга абаад, хурьган бүхэниие 19,5 килограмм шэгнүүртэй болгожо эхэһээнь һалгаагаа, хонин бүхэнһөө 3,2 килограмм нооһо хайшалаа юм.

Шэнэ жэлдэ колхоз зуун эхэ хонин бүриһөө 95-һаа үсөөн бэшэ хурьга түлжүүлхэ зорилготой. Иимэ үрэ дүн туйлаха арга боломжо гүйсэд бии.

Шалгахаа ерэгшэд эхэ хонидой отара бүхэндэ ябажа хараад, халан абахаар һайшаалтай юумыень тэмдэглээ, усадхахаар дутуу дундануудыень заажа үгөө, өөһэдынгөө һанамжануудые хэлээ. Нэн түрүүн колхозой отара бүхэндэ үбһэ тэжээлэй элбэгээр бэлэдхэгдэһэниинь тэмдэглэгдэбэ. Бүхы үбһэ тэжээлынь зөөгдөөд абтанхай, хонидто нарһанай ногоон шэлбүүһэн, бусад витамин элбэгтэй тэжээл эдюүлэгдэнэ. Олониинь отарань түл абалгадаа һайнаар бэлдэнхэй, хашаагаа досоо, газаагүй шабаанхай. Үүдэнүүдыньшье заһагданхай, заримандань һэеы хадажа дулаалаанхай. Хурьгадые абажа таһалга хэхэ хаалта хаамагууд хуу бэлэн. Хонидшье зоотехнигтэй табиһан нарин рационоор эдеэлүүлэгдэнэ.

— Хонидоо хайшан гэжэ үрэжүүлдэг гээшэбта? — гэжэ шалгагшадай нэгэн асууба.

— Арбан отарымнай гурбаниинь хонидоо гүрэнэй үүлтэрэй малай станциһаа асарһан хусын үрөөр үрэжүүлдэг юм. Бэшэнииинь искусственна үрэжүүлгын пунктдаа этэн һайн болон нэгэдэхи классай хусануудые байлгажа, тэдэнһээ абаһан үрөөр үрэжүүлдэг. Хоёрдохи классай хуса ерэйдээшье хэрэглэдэггүйбди, гэжэ Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой главна зоотехник нүхэр Балсанов харюусана.

— Хурьга абалсаха хүнүүдые хайшан гэжэ шэлэжэ отаранuudта табидаг гээшэбта? — гэжэ нэгэн асууна.

— Отарадаа хурьга абалсаха хүнүүдые хонишод өөһэдөө шэлэжэ абадаг юм. Тиимэһээ ехэнхидээ дүй дүршэлтэй, олон жэлдэ хүдэлһэн хүнүүд лэ хурьга абалсадаг, — гэжэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Соковиков хэлэнэ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ ахалагша хонишон И. И. Шангин колхоз соогоо эгээл үсөөн хурьга абаһан байгаа. Нэн түрүүн хонидынь туранхай байһанһаа түл үсөөн абтаа гэжэ шалгагшад элирүүлээ. Мүнөөшье энэ отарын хонид хүсэ шадалаар муу. Эдэ дутагдалые усадхаха хэмжээ абахабди гэжэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд мэдүүлбэ.

Бүхы отаранuudые ябажа хараад байхадаа, Худэриин совхозойхид шара-голойхидһоо жэшээ абаха юумэмнай олон гэжэ тэмдэглээ, өөһэдынгөө ажахыда байһан дутагдалнуудые сэхэ руунь хэлээ. Һүүлдэнь Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой түлөөлэгшэд хүршэ Худэриин совхоздо ошожо баһал шалгаба.

Искусственна үрэжүүлгын муугаар хэгдэһэнһээ совхоздо зарим хонидынь декабрь соо хурьгалаа. Элдэб зүһэтэй — эрээн, хара хурьгад гарана. Иигэжэ хонидоо хусада табяад, ороондо оруулжа байбалтнай, бүхы нүрэгэй үүлтэр һайжаруулхань бэрхэтэй гэжэ Шара-Голой шалгагшад хүршэнэртөө зааһан байна.

Худэриин совхозой олонхи отаранuudта байрань һайншье һаа, ёһоор дулаалагдаагүй, заримандайнь нар шэбхэншье сэбэрлэгдээгүй, үүдэ, сонхонуудынь заһабарилагдаагүй, хана хаягаарнь забһар заалинхай ялайжа харагдана. Үнгэрхэдөө үбһэ тэжээлыньшье зөөгдөөгүй.

— Хонидтоо минеральна тэжээл һайса эдюүлхэеэ ланат. Зарим отарадатнай нарһанай ногоон шэлбүүһэншье асаргдаагүй байна. Витаминтай үбһэн биишье һаа, эхэ хонидто эдюүлэгдэнэгүй. Энэтнай ехэ алдуу гээшэ, — гэжэ хүршэнэр-шалгагшадынь совхозой хонишодто заагаа.

Иигэжэ бэе бэедээ ябалсажа, дутуу дундаяа нюур далдагүй заажа, дүй дүршэлөө андалдажа байха гээшэ алишье талаараа туһатай гэжэ энэ шалгалтань харуулба. Түл абалгын эхилтэр бүхы дутагдалнуудаа усадхахабди, хурьгадые һайнаар абахын тула бүхы хэрэгтэй юумэ хэхэбди гэжэ шалгалсаһан хоёр тала бэе бэедээ найдуулһан байна.

К. ХАЛТАНОВ.

Хяагтын аймаг.

Надежда Калинина ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандадаг юм. Тэрэ халаанайнгаа даабари хододоо 15—20 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, Онохойн модоной комбинадай модо болбосоруулгын цехэй хүдэлмэришэдэй дунда эрхимлэһэн лэ байдаг. Шэнэ табан жэлэйнгээ түрүүшын жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэжэ, олоной магтаалда хүртэһэн юм. Шэнэ жэлэй эхиһээ улам габшагайгаар хүдэлжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Надежда Калинина.

Е. ЗАХАРОВАЙ фото.

НҮХЭДЭЙ ОМОГОРХОЛ

Улаан-Үдын горсоведэй гүйсэдхэхэ комитедэй автомобильна ажахыда Турбо Батуевич Батуевай хүдэлмэрилжэ эхилһээр аяар хорин табан жэл үнгэрбэ. Хүнэй наһанда энэ бага саг бэшэ даа. Түрүүшээр тэрэ слесарьээр хүдэлһэн. Тиигэжэ байтараа слесарьнуудай бригада хүтэлбэрилжэ эхилээ. Уданшьегүй автомобиль заһабарилгаар мастер болоодхёо һэн. Тиихэ зуураа машиные һайн мэдэхэ болоһониинь гайхалтүй ааб даа.

1954 онһоо жолоошоноор хүдэлнэ. Һара бүридэ даалгабаринь үлүүлэн дүүргэгдэдэг, жолоодожо ябаһан машинань эбдэрээ гэжэ байдаггүй, бусадай атаархал болодог.

Нарин нягта хүдэлмэришэноо коллективэйнь хүндэлхэ, тэрээн тухай дуратайгаар хөөрэхэнь зүб даа.

— Даажа абаһан машинадаа ехэ һайнаар, дуратайгаар хандадаг хүн «Зил-130» гэһэн маш[...] 1956 ондо абаа һэн. Мүнөө [...]рээгээрээ Турбо Батуевичнай [...] мянган километр капитальна за[...] баригүйгөөр ябаад байна, —г[...] гаражай начальник хөөрөө һэн.

Нүхэр Батуев машинадаа т[...]ническэ харууһа ехэ һайнаар [...]дэг юм. Бишыхашье һулада[...] шүрэбые жолоошын хёрхо ню[...] алдадаггүй бшуу. Мушхаха [...]мыень мушхаад, тоһодохоор б[...]балнь тоһодоод лэ жолоошо [...]хидог. Хамаг юумэн хаһа саг с[...]гоо байхадаа һайн ха юм [...] Т. Б. Батуев шэнги жолоошод [...]садта жэшээ, коллективэйн[...] омогорхол боложо ябадагынь һ[...]шаамаар.

Улаан-Үдын горсоведэй гүйс[...]комой автобазын жолоошон Ту[...] Батуевичай ажал үндэрөөр с[...]нэгдэһэн байна. Тэрэнэй үбсүү[...] «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орден, Ле[...]нэй ойн баярай медаль хоёр яла[...]даг.

Х. НИКОЛАЕВ.

МЭРГЭЖЭЛТЭДЭЙ ЗҮБЛӨӨН

Һүүлэй жэлнүүдтэ республикымнай ажахынуудта хонин болон үхэрэй толгой олошоруулха, үүлтэрыень һайжаруулха талаар горитойхон хүдэлмэри ябуулагдадаг болоо. Энээнэй ашаар 100 үнеэн, 100 эхэ хонин бүриһөө 90—100 тугал, хурьга абажа түлжүүлһэн малшад, хонинюд нилээд олошорно.

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ Буряадай һургуулиин зал соо республикымнай кол[...] совхозуудай техник-үрэжүүл[...]шэдэй, үүлтэртэ малай ста[...]нуудай мэргэжэлтэдэй зүбл[...] һаяхан боложо үнгэрөө. Э[...] ажахынуудһаа ерэһэн зоотехн[...]гүүд, техник-үрэжүүлэгшэд [...] дүршэл тухайгаа хөөрэһэн, дут[...]далнуудаа элирүүлээ. Гадна [...] хэлэлгын һүүлээр зүблөөндэ х[...]баадалсагшад социалис уя[...] абаһан байна.

Л. БОЧКАРЕВ.

ЖУРНАЛИСТЫН ДЭБТЭРҺЭЭ

АМАЙ ЭХИН ДЭЭРЭ...

1.

РШЬЕБ нэгэ һургуули дүүргээд гү. ямаршьеб нэгэ мэргэжэлтэй болоод, үбүүд, басагад ажабайдалай үргэн арадаг. Тэдэнэй урда ехэ ажабайдал элидэг. Үсэгэлдэр хада дээдэ һургуудитори соо һууһан хэн нэгэн мүнөөыгөө дааһан хүн болоод, мэргэжэлтын абаад, ажалайнгаа намтар эхилхэнь

нт! Институдай ордон соо таба-зурлэй туршада хүбүүд, басагаднай ган-судар шудална бэшэ, эндэ ёһотоор эжэ, ёһото хүн, ёһото мэргэжэлтэ бо-рана бэшэ гү?

энэй студентнэрэй һуудал байдалай хубилһан тухай эндэ олые хэлэһээгүй ха. Үнгэрһэн намар манай парвительствын гаргаһан тогтоол хадаа етэндэ ямар ехэ анхарал хандуулда-ахин баталба бшуу.

д онуудай студентые (өөрым һайн мүнөөнэй—далаад оной студенттэй таарһь сасуулхын аргагүй гэжэ һанаг-Уб гэхэдэ, табяад онуудай дээдэ һур-һурагшад һуудал байдалаараа, аба-пендиингээ талаар мүнөөнэй студент-ше сасуулашагүй. Совет ажаһуудал жэлдэ һайжарна. Тиимэһээ манай үхибүүд алишье талаараа һайн хан-ай бшуу.

6 oниие элихэн һананаб. Тиихэдэ ар-класс дүүргэгшэд дээдэ һургуулида һанаатайнууд Улаан-Үдэ хото ерээ

э үедэ дээдэ һургуулинууд хамтын э муушаг һааб даа. Зооветинститудта та бариха хүбүүд—Балдандоржо Буда-э хоёрто хамтын байра яашье хүртөө-ВРЗ-гэй табадахи участок дээрэ ажа-танил айлайнгаа үбэлдөө түлеэ хэ-ай соо байхабди. Гэнтэ һүни ороһон й уһан эбхэржэ ерээд, бүхэли үдэрөө-ститудай богоһо һахижа эсэшэһэн би-ой доогуур урдашахал даа.

эшье бидэ урмаяа хухархагүйбди. «Буряад үнэн» газетэдэ толилогдоһон й Дамдиновай «Талын дуун» гэһэн е керосинай лаампын гэрэлдэ наярса бди:

н талаар ябаһандал,
наһанайнгаа зам гаталһайб.
өнэй ягаан нарантай
бодоһоор адли тухайб.
ые зорижо,
мэндээ хэлэлсэн, гарааб.
оһоом дахан үлэбэ түрэлхидни,
харааб.
һаар
ойлгобоб һөөргөө бусахагүйгөө.
урдам заяата наһанайм харгы.
стэм хүрэтэр энэ зам
хүтэлхэл, гүйгөөд.
раашье һаамни,
гэдэргэм табиха дурагүй...

Бороогой уһанда шал норошоһон намайгаа нүхэрни гасаалха:

— Амаршалнаб, с лёгким паром, дээдэ һургуулиин студент!

Хоромни бусалжа, тэһэршэн алдаад, хүхэ бөөри болоһон шэрдэг, хүнжэлөө һэхэхэб.

Бидэнэй нигэжэ һургуулида орохоёо ерэһэн, мүн нимэ байрадашье байһамнай юрын лэ ушар һааб даа. Зүгөөр тиихэдэ бидэнине дахажа, бидэнэй түлөө һанаагаа зобоһон хүнүүд, түрэлхид, эхэ, эсэгэнэр юундэшьеб харгадагшагүй бэлэй.

...Үнгэрһэн, 1971 оной зун өөры... нүхэр Роберт Семенович Янгутовтай (философиин эрдэмэй кандидат) Улаан-Үдын гудамжада уулзашабаб. Хэр байнаш даа гэжэ асууһамни, Роберт Семенович толгойгоо һэжэрбэ:

— Үйлээл үзэжэ байнаб? Ябуулхаяа болёо.

— Юун болооб?

— Багшанарай институдай приемно комиссиин түрүүлэгшын орлогшолби даа...

Намдашье тон ойлгосотой болошоо һэн. Долонгир түрэлхид, һанаагаа зобоһон абгай, ахайнар, даншье һаа мээхэй эжы, абанар нюдэндэм харагдаадхёо бэлэй. Нюултагүй мэдээжэ ха юм...

...Аха нүхэдэй һайн һайхан жэшээе хэзээдэшье бидэнэр мартагшагүйбди. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай хүшэр жэлнүүдтэ поли дээрэһээ хоолос суглуулжа, тэрэнээ угаажа, хатаажа, хоолложо ябаһан ахайнар, абгайнар олонхинь эрдэм номтой болоожо шадангүй үлөө. Харин доодо үетэниинь—бидэнэр һураха бүхы арга боломжотойбди.

...Мүнөө үеын залуу хүнэй урда—һайхан зам. Эдэ бүгэдэеэ зүб ойлгожо, зүб сэгнэхэ гээшэмнай хүн бүхэнэй уялга бэшэ аал? Аха хүнэй һургаал, эхэ эсэгын захяа, үнэн нүхэдэй үгэнүүд хадаа хүниие буруу замда оруулхагүй.

Хүл доторхи хүрьһээ бэхеэр гэшхээшэ
Хүнүүдтэ би илангаяа дуратайб.
Тэдээниие алдангүйгөөр эшхээжэ,
Тэнюун сэдьхэл, сэлмэг нюдэтэй гараһайб.
Уурал һабажа урдам табяатай хилээмэн
Угаа танилаар анхилхадаа гоё бэшэ гү?
Хабартаа хахалһан газарһаамни үлөөмэл
Халуун амтан юугээршье һэлгэшэгүй
Шоо үзэнхэйб —
Арбанай шарбуунса ходоложо,
Аляа дундаа «сайнхяар» хаядаг хүниие.
Ойлгосотой даа —
Сохом модо отолжо
Олоогүй байха. Хэмши гэһэйб тэрэниие.

2.

МҮНӨӨНЭЙ залуушуул ондоо болошоо даа гэжэ аха нүхэдэйшье, миниие үетэнэйшье хэлэхые яһала дууладагби. Үнэн дээрээ тиимэ бэшэл даа.

Хаанашье ошоё—барилга дээрэ, заводой цех соо, халуун буладаар амилһан мартенэй үүдэндэ, колхоз, совхозуудай таряаланда. Хаанашье—залуушуул.

Тэдэнэй баатар ажалаар арад зомнай омогорхоно. Тэдэнэй хэрэгүүд дэлхэйн хүн зониие гайхуулна.

1969 оной хабар Даманска арал дээрэ болоһон үйлэ ушарнуудшье баатар эсэгэнэр, аханарайнгаа хэрэгтэ залуушуулаймнай үнэн сэхэ байһые баталан харуулаа.

...Замда гараһан залуу хүн! Энэ хүнэй урда тээ—ехэ ажабайдал. Тэрэнэй түрүүшын алхамууд өөрын хүмүүжэлгэ, болбосорол, эрдэм һургаалһаа ехэл дулдыдахал даа. Мүн аха нүхэдэй захяа гээшэмнай эндэ ямар ехэ үүргэтэйб!

...Нуюлтагүй: аха нүхэдэй байхаһаа, эхэ эсэгын захяа мэдэдэггүй, журам муутай, архинша, наншалдааша хүйхэрнүүд залуушуулай дунда али дайралдадаг. Мининшье таниһан хэдэн хүйхэр архи намнахаһаа бэшэ ажалгүй, үйлсөөр хэсэжэ ябадаг. Тэрээнһээ асуугаад үзэ! Һургуулинь? Дээдэ! Наһаниинь? Гуша хүрөөгүй! Эхэ эсэгэнь? Хүдөөдэ—хонишод! Харин хүбүүниинь эхэ эсэгын «хүзүүн дээрэ», гүрэнэй туһаламжаар арбан табан жэлдэ һураад, ехэшье ухаа ороһон юумэшьегүй, Улаан-Үдын ресторануудаар зайгаад, холшор зантай басагадаар һэбхирэлдээд, углууда нэгэниие наншаад ябажа байдаг.

Хэнэй хүбүүн,
Хаанаһаа ябаһанаа бү марта!
Таряа ургуулдаг, хонин үсхэдэг угайнгаа
Нэрэ солые баринхайлши гартаа.
Нэгэшье муу хэрэгээр
Тэрэнээ бү улайлга!

Залуу хүнэй түрүүшын алхамууд! Эхэ орондоо, арад зондоо дуратайгаар эдир үетэниие хүмүүжүүлхэ тухай олые хэлсэнэбди. Зүгөөр һүүлэй үедэ наһажаал коммунистнууд, граждан болон һүүлшын дайнай ветерануудтай уулзалганууд тон үсөөнөөр эмхидхэгдэдэг болошоо. Эдэ уулзалгануудай туһатай, һонин байһаниинь мэдээжэ.

...Һаяхан, 1971 оной декабриин 19-дэ, Улаан-Үдэ хотын зохёохы ажалтай залуушуулай үдэшэ болоо һэн. Аха нүхэдэйнгөө захяа заабариие анхаралтай шагнажа, альга ташалгаар тэдэниие угтадаг залуушуул яаһан олон бэ даа! Эдэнэр ерээдүймнай найдал, ехэ хүсэн! шэнэ халаан гэжэ һанахада сээжэдэ баяр омогорхолой мэдэрэл эжэ эхигүй түрөө һэн. Зүгөөр энээхэн залһаа гараад, холошье ошонгүй, «Буфет» гэһэн гаршагтай үүдэндэ дүтэлхэдэ,, балайшье хүхюун бэшэ болошобо. Юуб гэхэдэ, буфедтэ худалдагдаһан улаан, коньяк, шампанска архи һайса барижархиһан залуушуул ута ута сигаретэнүүдые зуужархинхай, шууялдана.

Ажабайдалай замда гаража ябаһан залуу хүн тушаа анхарал хандуулха гээшэмнай бултанай нангин уялга. Энэ залуу хүмнай — ерээдүйн мэргэжэлтэ, ерээдүйн хүмүүжүүлэгшэ, эрдэмтэн, эхэ эсэгэ...

Бодолнуудни —
Бодожо ерэһэн
Залуу наһан тухай.
Бодолнуудни —
Дайнда унаһан
Эсэгэ ахапар тухай.
Эсэгэнэрнай элбэг баялиг бүридхөөл, —
Эдлэхыемнай гэрээд үгэдөө захюулаа.
Зүбөөр маниие хүл дээрэмнай бодхоол,
Зүб харгытай поездоо мордохуулаа.

Г. ДАШАБЫЛОВ.

Ольга Александровна Рымарева Улаан-Үдын аймагай Ехэ-Куналейн хүн зоной ажаһуудал хангалгын байшанда гадар хубсаһа оёлгын цехтэ найман жэлэй туршада хүдэлжэ байна. Ажалша бүхэриг эхэнэр үдэр бүриингөө даабари хододоо үлүүлэн дүүргэхэһээ гадна, хүн зоной захил һайн шанартайгаар бэелүүлдэг байһаараа нютагайхидтаа хүндэтэй болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: О. А. Рымарева ажаллажа байна.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

УРИНААР УГТАДАГ

—Мүнөөдэр ороһон газетэнүүднай, хүлисыт, дууһашоод байнал. Үглөөдэр эртэхэн ерэжэ үзөөрэйгты, тиихэдээ хэрэгтэй газетэеэ абахат даа, — гэжэ газетэдэ хүртөөгүй худалдан абагшадта Федосья Петровна хэлэдэг.

Һанаагаа зобонгёор, урин зохидоор иигэжэ хэлэһэн наймаалагшын киоскдо худалдан абагшад яаража ерэдэг. Энэ киоск Улаан-Үдэ хотын Революциин талмай дээрэ оршодог. «Союзпечатиин» тус киоскын наймаалагшаар Ф. П. Вохмянина хүдэлдэг. Тэрэ 60 гараһаншье һаа, үшөөл солбон хүнгэнөөр харагдадаг, гэртээ минн һуужа шадахагүй хүн шуу.

Худалдан абагшадта һайнаар хандаха гээшэ наймаалагшадай тон шухала шэнжэнь гэжэ мэдэнэбди. Энэ шанарайнгаа аша туһаар Федосья Петровна түсэбөө бусадһаа үлүүлэн дүүргэдэг. Шэнэ ороһон журнал соо хужарлан уншамаар юун байнаб, ямар һонин юумэ тухай бэшээтэйб гэжэ тэрэ дурадхан хөөрэдэг зантай юм.

Улаан-Үдын «Союзпечатиин» агентствын хүтэлбэрилэгшэд Ф. П. Вохмянинае эгээл найдабаритай хүдэлмэрилэгшэмнай гэжэ нэрлэдэг, магтан хөөрэлдэдэг.

Н. ХАЗАГАЕВ.

Баяр түхөөгшэ

Зондо жаргал хүн элдэбээр асардаг. Феоктиста Ангаповнагай асардаг жаргал хүнэй ами наһаяа ололготой, энэ дэлхэйдэ түрэлгэтэй холбоотой юм.

Өлдэбын шалтагаанһаа үхибүүтэй болоогүй айлнууд, түрэһэн үригүй үлэһэн эхэнэрнүүд хаа-лахан дайралдадаг зандаа. Тиимэ зониие баярлуулхын түлөө Феоктиста Ангаповна Матвеева бүхы наһаараа оролдоһон байна. Республика доторнай, Улаан-Үдэ хотодомнайшье энэ үнэхөөр эмшэ гартай хүнэй арга шадабариин, ухаан бэлигэй хүсөөр арба, арба гаран жэл үхибүүтэй болоогүй аад, хүүгэдтэй боложо, эгээл һайхан жаргалаа эдлэһэн хүнүүд олон байха. Юундэб гэхэдэ, Феоктиста Ангаповнагай пенсидэ гаратараа, тиигээдшье мүнөө Буряадай МВД-гэй поликлиникэдэ эхэнэрнүүдэй врачаар хүдэлжэ байхадаашье аргалһан, туһалһан хүнүүд тон олон ха юм даа. Тиимэһээ тэрэниие олохон хүнүүд, залуу нүхэдынь эхэ шэнги үндэрөөр сэгнэдэг.

Ёһото олоной нүхэр — энэ хүн бүри залуухан, хори гаража ябахадаа, 1938 ондо Эрхүүгэй медицинскэ институт дүүргээ һэн. Тэрэнэй һүүлээр 33 жэлэй туршада врачаар хүдэлөө, Түбхын түрүүн Сэлэнгын аймагай Новоселенгинск тосхон эльгээгдэһэн байгаа. Эндээ 1941 он болотор хүдэлөөд, Улаан-Үдэ ерээ һэн. 1948 он болотор городой түбэй поликлиникэдэ терапевтээр ажаллаад, һүүлдэнь нэгэ участок даажа абаһан байгаа.

Тэрэ участогтаа Феоктиста Ангаповна ехэ олон жэл хүдэлһэн. Тиихэ зуураа участогайнгаа бүхы зониие ехэшүүлһээнь эхилээд. бага хүүгэд хүрэтэрнь мэдэхэ болоһон байна. Тэрэнэй участогай нилээд олон үхибүүд нюдэн доронь үндыһэн. Тиимэһээ ехэнүүдшье болоод ябахадань, хэнэйнь багадаа ямар үбшэнөөр үбдэһые һайн мэдэдэг, тиигэжэ бэлээр аргалдаг байгаа юм. Эрхим һайн ажалайнгаа түлөө Феоктиста Ангаповна «Элүүрые хамгаалгын отличник» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

Саг жэлэй ошохо тудам республика доторнай эхэнэрнүүдэй врачнарай (гинекологуудай) дуталдадаг ябадал ехэ үзэгдэдэг болоо һэн. Өөрын мэргэжэлтэй, хэдэг ажалдаа дүршэһэн олон врачнар энэ шэнэ хүдэлмэридэ хабаададаг болоо. Харин Феоктиста Ангаповна өөрынгөө һайн дураар городой түбэй түрэлгын гэртэ ерэжэ, гинеколог-акушерэй мэргэжэлээр ажаллажа эхилээ бэлэй.

Түрүүшээр шэнэ ажалда дүршэхэ, дадаха гээшэ врачта хүндэшэг байдаг. Тиибэшье Феоктиста Ангаповна эсэшэ сусашагүй оролдолгын ашаар түргэхэн болзор соо шэнэ мэргэжэлээ шудалжа, хүүгэдые абажа, түрэхэ һамгадые аргалжа эхилһэн, заримандань арга хэдэг, зүбшэл үгэдэг болоһон байна. Нигэжэ тэрэ городой эхэнэрнүүдтэ зүбшэл үгэдэг пунктые даагшаар ажаллажа захалһан юм.

Энэ хүдэлмэриин Буряадта һаяшагайл дэлгэржэ эхилһэн тула Феоктиста Ангаповнагай хэхэ ажал угаа ехэ бэлэй. Бэрхэ врач, аргашан байхын хажуугаар тэрэ нилээд ехэ эмхидхэлэй хүдэлмэри хэлсэһэн. Илангаяа Улаан-Үдэ хотын эхэнэрнүүдтэ зүбшэл үгэдэг пунктнуудай ажал хүдэлмэриие гуримтай, үрэ ехэтэй болголсохын хажуугаар, республикынгаа хүдөөгэй аймагуудые тиимэ пунктнуудтай болгохо хэрэгтэ нилээд ехэ оролдолго гаргаһан байна.

Теэд бэрхэ мэргэжэлтэ гээшэ хэдэг ажалдаа дүршэхэ бүреэ улам мэргэн болохо гэжэ оролдодог. Тиигэжэ Феоктиста Ангаповна мэргэжэлээ дээшэлүүлхэеэ Москва ошоо һэн. Тэндэхи медицинскэ институдуудай клиникэдэ, эхэнэрнүүдтэ зүбшэл үгэдэг түрүү пунктнуудта, эрдэмтэдэй ба мэдээжэ мэргэжэлтэдэй хажууда хүдэлжэ ерээд, 1959 онһоо эхилжэ эхэнэрэй умайн нуралгые (эрозия матки), энээнһээ боложо бии болоһон шархануудые аргалжа эхилһэн байна. Имагтал умайн нуралгаһаа эхилжэл эхэнэрнүүд түрэхэгүйгөөр үбшэлдэг, элдэб хорото шархануудта, рак үбшэндэ дайрагдадаг гэжэ элирүүлэгдэнхэй юм. Феоктиста Ангаповна энэ хараа шугам баримталдаг врачнарай нэгэн гээшэ. Тиихэдээ эдэ аймшагтай үбшэнүүдые илаха ажалда өөрынгөө хүдэлмэриин баян дүй дүршэлөөр нэмэриеэ оруулжа байдаг.

1962 ондо нүхэр Матвеева Ленинград хото ошожо, мэргэжэлээ дээшэлүүлһэн юм. Тэндэһээ бусаһан үедөө эхэнэрнүүдэй үбшэ, илангаяа умайн рак үбшэ һэргылхэ талаар шэнэ аргануудые Буряадтаа эгээл түрүүлэн хэрэглэжэ эхилһэн байна. Энэ эсэшэ сусашагүй ажалайнь үрэ дүн үни болонгүй харагдаа юм. Юуб гэхэдэ. Матвеевагай заабаряар аргалуулһан түрэдэггүй эхэнэрнүүдэй хүүгэдтэй болохонь гансата олон болоо, гадна үнинэй, арба гаран жэлэй туршада түрөөгүй аад, хүүгэдтэй болошодог баяр юрын ушар боложо байнхай юм.

Нигэжэ эмшэ гараараа, баян дүршэлөөрөө, ухаан бэлигээрээ хүн зондо баяр жаргал асархынгаа хажуугаар Феоктиста Ангаповна Матвеева ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг.

Жэлэй ямаршье сагта тэрэниие республикынгаа хүдөөгэй аймагуудта хаража болохо юм, тэндэхи хүдэлмэрилэгшэдтэ туһалхынгаа хажуугаар ошожо хүндэ операцинуудые хэдэг. Медицинын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК-гай гэшүүн, ажалшадай депутадуудай райсоведэй депутадта хоёр дахин һунгагдаад ябаха үедөө хүн зоной, медицинын хүдэлмэрилэгшэдэй аша туһада хэһэн ажальынь тон ехэ. Эдэ бүгэдын хажуугаар нүхэр Матвеева залуу мэргэжэлтэдые бэлдэхэ, һургаха хэрэгтэ хүсэ шадалаа нилээдхэн үгэһэн гээшэ.

Мүнөө энэ наһажаал врачнай пенсидэ гараашье һаа хүдэлһэн зандаа, баян дүй дүршэлөө олоной туһада үгэһөөр. Нүхэр Матвеева Буряадай АССР-эй ба РСФСР-эй габьяата врач гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэтэй, элдэб янзын олон тоото шагналнуудта хүртэһэн байха.

Гэбэшье хүн зондо баяр асарһан зандаа ябадагтаа Феоктиста Ангаповна эгээл жаргалтай юм лэ даа.

Д. БАТОЕВ,
врач.

Улаан-Үдэ.

Таниие ямараар ханганаб?

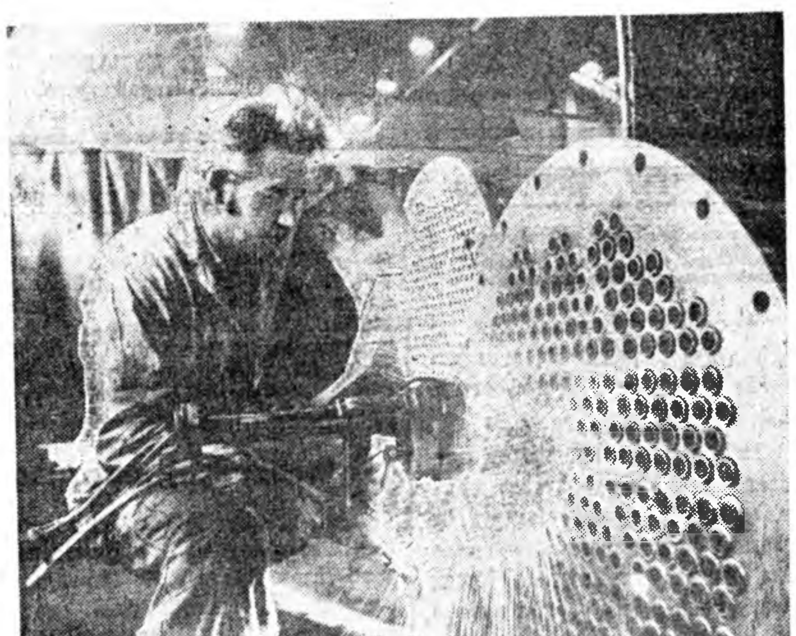
ТҮСЭБӨӨ ҮЛҮҮЛЭЭ

анай Захааминай аймагай югой хүдэлмэрилэгшэд шэнэ н жэлэй нэгэдэхи жэлэйнгээ ые декабриин 21-дэ дүүргээ Нилээд ехэ мүнгэнэй най-н шэнэ жэлэй гаратар хэрдээ. удалдаа наймаанай хүдэлмэргшэд Д. Батуева, Д.-Х. Дама, Ц.-Д. Банзаракцаева, Тырылова, Ц. Будаева ба авшинын жолоошод О. Шагду-Б. Дымпилов, Г. Романов ба оо олон ажалшад уялгаа ехэ һаар дүүргээ.

Захааминай райпогой худалдаа наймаанай нэгэдэлнүүд соо-һоо үлэгшэнөөрхин, хамнярхин хододоо түрүүлдэг.

— Шэнэ жэлдэ Захааминай худалдаа наймаа хэгшэд бүри һайнаар хүдэлхэ түсэбтэй,—гэжэ партийна организациин секретарь нүхэр Д. Ц. Шагдуров хэлэнэ.

Б. ДОРЖИЕВ,
Захааминай аймагай райпогой инспектор.

ҮСЭТЭ локомотивуудһаа эхилээд, поршеньтой бишыхан ессор хүрэтэр олон мянгаад элдэб түхеэрэлгэнүүд, хэрэгсэл-Социалис Чехословакиин машина бүтээлгын томо ехэ нэгэдэлй нэгэн болохо «ЧКД» гэжэ фирмын тэмдэгтэй байдаг. ҮРАГ ДЭЭРЭ: Юрий Доубрава СССР-тэ эльгээгдэхэ холодильхеэрэлгэ гагнажа байна.

ЧТК-ТАСС-ай фото.

Буряадай хэблэл эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ*)

Д. ЛОБСАНОВ

Эхэнэрнүүд, залуушуул тылэй шиидхэхы хүсэн байһан юм

...рнууд, хүнүүд гээшэ шиид-хүсэн мүн. Коммунистнуу-парти эдээндэ түшэглэн, нгөө түүхэдэхи, Совет гүрэнэй эдхи бүхы шатануудта ямар-бэрхэтэй зорилгонуудые хэдэг байгаа. Тиимэһээ со-ис байгуулалтын элдэб һал-нуудай хүдэлмэрилэгшэдые эхэ, хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ имнай халуун анхарал хан-даг байһан. Зэбсэгтэ Хүсэнүү-зэргэдэ алба хэхэеэ партиин м хүдэлмэрилэгшэдэй ошоһон, ай үеын оршон байдалда тыл-кадрнуудай дунда хүдэлмэри лха, тэдэниие ургуулха, хү-күүлхэ, зүбөөр хубаарилан лгэхэ гээшэ угаа шухала уд-й болоо һэн.

эгэ ороноо хамгаалгын Агуу-дайнай түрүүшын үдэрһөө ю энээн тухай партиин Цент-на Комитедэй Директивэнүүд, агай партийна организацинуудай дхэбэринүүд дотор нэгэнтэ э тусхайлан заагдаһан байдаг н тэдэ заабаринь бүхы совет лэлээр, тусхайлан хэлэбэл, адай республикын хэблэлээр рэлтэ болгогдодог байгаа.

нэнэй урда тээ хэлэгдэһэнэй р, республикын хүдэлмэри-, колхознигууд болон интелли-ци сэрэгэй үеын бэрхэшээл-дые дабажа, бүхы шухала эдеэ ой зүйлнүүдээр, хубсаһа хуаар, зэбсэг ба хэрэгсэлнүү-э—фронтоо, түүхэй эдүүдээр—мышленностиие, эдеэ хоол ба. ад шухала зүйлнүүдээр—тыл-н хүн зоной хэрэглэмжэ ханга-зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэдэг байһан. Буряадай ажалшад Эхэ оронойнгоо дүлэтэ патриодууд, интернационалистнууд байһан туладаа, фашистнуудай эзэмдэлгэһээ сүлөөрһэн областьнууд ба республиканууудайнгаа ажалшадта моральна ехэ дэмжэлгэ, материальна шухала туһаламжа үзүүлдэг байһан юм.

Арадай ажахын элдэб һалбаринуудта, партийна ба гүрэнэй аппарадта хүдэлхэ хүдэлмэрилэгшэдые бэлдэхэ, хүмүүжүүлхэ, хубаарилан хүдэлгэхэ, Эхэ орондоо дурлалгын, хорото дайсадта немец-фашис булимтарагшадта зэбүүрхэлгын мэдэрэл улад зондо нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ партийна органуудай, совет хэблэлэй зүгһөө үдэр бүриин анхарал хандуулһанай ашаар лэ тэдэ бүхы хүдэлмэри хэгдэхэ аргатай болоһон байгаа.

Эхэнэрнүүд, залуушуулда партийна организацинуудай, хэблэлэй органуудай зүгһөө халуун анхарал хандуулагдадаг байһан юм. Энэньшье ойлгосотой. Яахадааб гэхэдэ, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ эхэнэрнүүд, залуушуул дунда һаһатан лэ тылдэхи үйлэдбэрилгын гол хүсэн болодог, дайнай үеын бүхы хүндэ хүшэр ажалые даажа гараһан байна.

Фронт ошоод, армида алба хэжэ байгаа эсэгэнэр, үбгэд болон аха дүүнэрээ халажа хүдэлхэ гэһэн хүдэлөөн республикын эхэнэрнүүдэй дунда дайнай түрүүшын үдэрнүүдһээ эхилээ бэлэй. Республиканска ба аймагай газетэнүүд энэ патриотическа хүдэлөөе «Эхэнэрнүүд — үйлэдбэридэ!», «Эхэнэрнүүд—тракторта!» гэһэн ниитэ уряануудтайгаар харуулдаг байһан.

1942 оной мартын 8-ниие угтуулан, «Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын коммунис үдэр — Мартын 8 тухай» ВКП(б)-гэй ЦК-гай тогтоол газетэнүүдтэ тунхаглагдаа һэн. Тэрээн соо нигэжэ хэлэгдэһэн: «Немец-фашис булимтарагшадта эсэргүү Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэхи манай амжалтанууд олон миллион эхэнэрнүүдэй хүдэлмэриһөө нилээд дулдыдаха байһыень партийна организацинууд хододоо һанажа байха ёһотой. Хүдэлмэришэ эхэнэрнүүд! Эршэ зоригоо дабхарлан арьбадхагты! Фронтдоо зэбсэгүүдые, һомо хэрэгсэл, хубсаһа хунар, эдеэ хоолой зүйлнүүдые бүри сэхээр олоор үгэгты. Эрэшүүлэй мэргэжэлнүүдые шудалагты, шадабаряа дээшэлүүлэгты. Ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг эмхи зургаанууд тушаа оролдолго бүри сэхээр гаргагты. Столовонуудай, хүүгэдэй саадууд ба яслинуудай, нарайлалгын гэрнүүдэй, баннуудай, мүн бусад эмхи зургаануудай хүдэлмэриие зэн ёһоор хинадаг байгты. Предприятинуудта. ниитын эмхи зургаануудта, байрын гэрнүүдтэ — ариг сэбэрые сахихын түлөө тэмсэгты. Хүдөөгэй эхэнэрнүүд! Тыл ба фронтоо хилээмээр, мяхаар, овощоор хангалга поли дээрэхи таанадай хүдэлмэриһөө дулдыдахал. Эхэнэрнүүд, басагад! Сэрэгэй мэргэжэлнүүдые шудалагты!».

Манай партиин Ленинскэ Центральна Комитедэй энэ уряанһ эхэнэрнүүдэй хүдэлмэриин, тиихэтэй хамта, эхэнэрнүүдэй дунда ябуулагдаха хүдэлмэриин программа болоһон юм.

Буряадай хэблэл партиин ЦК-гай эдэ заабаринууд, уряануудые үдэр бүри хүтэлбэри болгон, республикын эхэнэрнүүдэй ажал ба ажаһуудалые үргэнөөр, гүнзэгыгөөр харуулха гэжэ оролдоо.

«Бурят-Монгольская правда» газетэдэ түнхаглагдаһан материалнуудай дундаһаа иимэ хуудаһанууд, согсолборинууд онсо анхарал татана.

«Эхэ ороной ... байлдаанудта хабаадагша совет эхэнэрэй баатаршалга. Байлдаанда шэнгеэр ажалай баатаршалга гаргалга. Совет эхэнэрнүүд дайсаниие дараха илалта шэрээлсэнэ» гэһэн үлхөө хуудаһанууд 1942 оной мартын 8-да гараа һэн.

Хоёр хүнэй түлөө: өөрынгөө, Улаан Армиин сэрэгшэ—үбгэнэйнгөө түлөө хүдэлдэг хонишон Сысык Цыбенова тухай информаци тэрэл жэлдэ «Совет арадай эрхим басагад!» гэһэн сосголбори дотор тунхаглагдаа бэлэй.

Урда тээнь гэрэй эзэн байһан 160 эхэнэр Сэлэнгын модоной заводой коллективтэ хүдэлхэеэ оробо гэһэн мэдээсэл «Совет эхэнэрнүүд—ехэ хүсэн!» гэһэн сосголборидо тунхаглагдаһан юм.

Иимэ нэрэнүүдые захагүй олоор дурдажа болохо байна. Теэд эндэ хэлэгдэһэнһээшье харахада, илалта туйлахын тула ажалша эхэнэрнүүдэй эдэбхи үүсхэл бадаруулан, юунэй түлөө газетэнүүдэй тэмсэдэг байһаниинь элирнэ.

Эхэнэрнүүдэй дунда республикын ба аймагуудай партийна, ниитын организацинуудай ябуулдаг хүдэлмэри, фронтовигуудай һамгадай митингнүүд ба зүблөөнүүд, эхэнэр эдэбхитэдэй суглаануудые республикын газетэнүүд үргэнөөр толилон харуулдаг байһан.

Хэды шэнээн эхэнэрнүүдэй хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэ дэбжүүлэгдэһэн тухай һонин тоо, мэдээнүүд республиканска газетэнүүдэй 1944 оной январиин 26-най материалнууд соо дурдагдаһан байдаг. Тэрэ үеэр республика доторхи партийна, соведэй ба ажахын хүдэлмэридэ 2918 эхэнэр хүдэлмэрилдэг байгаа. Хэрбээ 1940 ондо партиин райкомуудай секретарлар оройдоо 4 эхэнэр хүдэлмэрилдэг байһан һаань, харин 1941 ондо 13 болоһон, партийна ба комсомолой хүдэлмэридэ 54 хүдэлмэрилдэг байһан аад, 267 болоһон.

«Түрэхэ эхэнэрнүүдтэ, олон үхибүүтэй ба ганса бэе эхэнүүдтэ үзүүлэгдэдэг гүрэнэй туһаламжые ехэ болгохо тухай, эхэнүүд ба нялхасуудые сахин хамгаалга улам һайжаруулха, «Эхэ-герой» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ, «Эхын алдар» орден, «Эхын медаль» гэжэ медаль бии болгохо тухай» СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указай гараһантай дашарамдуулан, Буряадай республикын газетэнүүд эхэнэрнүүдэй дунда ехэ хүдэлмэри ябуулһан.

Дундуур наһатаниие ажалда хабаадуулха, тэдээндэ ажалай дадал дүршэл олгохо, тусхай мэргэжэлтэй болгохо гээшэ тон шухала байһаниинь элитэ. Энэ асуудалые түбхын түрүүндэ промышленна ба хүдөө ажахын предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй шиидхэдэг байһаниинь мэдээжэ. Гэхэтэй хамта, комсомолой эмхинүүдшье дунда наһатан бүхэнэй—хүдэлмэришэнэй гү, али колхознигой—хэр һайнаар ажаллажа байһые анхаралтайгаар адаглан харадаг, тэдээндэ туһалдаг, зүбшэл үгэдэг, эрилтэ табидаг байгаа.

Комсомолшууд залуушуулай фронтовой бригаданууд, фермэнүүд, һурагшадай бригадануудые, улаан ашаануудые эмхидхэлгэ, бусад хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлгэ хадаа дунда наһатаниие ажалаар хүмүүжүүлхэ хэмжээ ябуулганаудай дунда ехэ һуури эзэлдэг байба. Олониитын эдэ ба буса хүдэлөөе үргэдхэлгэдэ республикын газетэнүүд ехэ анхарал хандуулдаг һэн.

Залуу трактористкануудай мүрысөө дэлгэрүүлгын асуудалнуудта зорюулжа ВЛКСМ-эй обкомой секретарь А. Модогоевой, республикын Наркомземэй политсекторэй начальнигай (комсомолой талаар) туһалагша Б. Семеновой статьянууд республикын газетэнүүдтэ гараа бэлэй. Газетэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд залуу трактористнууд, трактористкануудта таарамжатай зүбшэлнүүдые үгэдэг, тэдэнэй үнэн хаништарынь болодог байһан юм. Тэдэнэй амжалта бүхэн тухай мэдээсэл, корреспонденци, очеркнуудые толилжо, үнэн зүрхэнэй халуун үгөөр угтадаг байгаа. Саянтын, Хүрбын. Үшөөтэйн ба бусад МТС үүдэй залуушуулай тракторна бригаданудай ажал хэрэгүүд тухай мэдээсэлнүүд газетэнүүдтэ ходо толилогдодог һэн.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай эхеэр дэлгэрһэн залуу трактористнуудай мүрысөөн дайнай түгэс илалтаар дүүрэхэ хүрэтэр үргэлжэлөө бэлэй. Тэрэнэй хажуугаар, хүдөөдэхи залуушуулай мүрысөөнэй шэнэ формонууд дэлгэрһэн байха. Партиин обком залуу таряашадай мүрысөөн тухай шиидхэбэри 1944 оной апрелиин 30-да гаргаа һэн. Тэрэнэй үндэһөөр, хабарайнгаа тарилга һайнаар үнгэргэхын түлөө — залуу пахарьнуудай, үндэр баян ургаса туйлахын түлөө залуушуулай тракторна бригаданууд ба звенонуудай мүрысөөнэй гуримууд газетэнүүдтэ тунхаглагдаһан.

Тэрэшэлэн залуу малшадай тэмсэлые газетэнүүд үргэнөөр харуулдаг байба. Жэшээлхэдэ, «Коминтерн», Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозуудай залуушуулай һү һаалиин фермэнүүдэй коллективүүдэй хүдэлмэриин жэшээ дээрэ залуу малшадай ажалай баатаршалга харуулагдаа һэн.

Эхэнэрнүүдые, дунда наһатаниие граждан мэргэжэлнүүдтэ һургахаһаа гадна, хүн зониие сэрэгэй хэрэгтэ мэргэжүүлхэ бүгэдэ ниитын һуралсалда партийна организацинууд ехэ анхарал хандуулдаг байгаа. Парти болон правительство тиимэ эрилтэ табидаг байһан юм.

Залуушуулые сэрэгэй хэрэгтэ һургаха гурбан ээлжээнэй һуралсал 1943 оной дүүрэтэр үнгэргэгдэһэн юм. Комсомолшууд, залуушуул энэ хэрэгтэ тон харюусалгатайгаар хандадаг, амжалтатайгаар һурадаг байһан. Олон мянгаад ерээдүйн залуу сэрэгшэд — снайпернууд, танк бута сохигшод, пулемётчигууд, миномётчигууд, ПТР-шэд ба бусад мэргэжэлтэд бэлдэгдээд, олонхинь хожом Улаан Армиин зэргэдэ жагсажа, Эхэ ороноо хамгаалалсаа бэлэй. Облвоенкомадай начальник статьянуудайнгаа нэгэн соо бүгэдэ ниитын сэрэгэй һуралсалай амжалта тухай тэмдэглэхэ зуураа, энэ һуралсалые дүүргэгшэдһээ, илангаяа басагадай зүгһөө Улаан Армиин зэргэдэ шадаал һаа һаяар абахые гуйһан олон мэдүүлгэ военкомадуудта ороно гэжэ бэшээ.

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха).

*) Үргэлжэлэл. Эхиниинь манай ...етын 1971 оной декабриин 31-нэй, ...2 оной январиин 4-нэй номер-...удта.

SPORT *Спорт* LE SPORT

ЗАҺАБАРИ ОРУУЛАГДАБА

Уласхоорондын уулзалганууд болон совет хоккеистнүүдэй үбэлэй универсиадада хабаадалсаха болзорнуудтай зохилдуулан, СССР-эй хоккейн федераци мүрысөөнүүдэй календарьта заһабари оруулба.

СССР-эй кубогай түлөө мүрысөөн «Химик» (Днепродзержинск) «Динамо» (Рига) хоёрой уулзалгада шүүһэн командатайнь «Крылья Советов» 1972 оной январиин 9-дэ наадахаар хараалагдаһан һаа, тэрэ болзор январиин 11-дэ болгогдобо. «Химик» (Воскресенск) болон «Трактор» (Челябинск) командануудай уулзалга бүри хойшолуулагдаа.

Хоккейгээр СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн шэнэ календариин ёһоор, нимэнүүд үдэрнүүдтэ үнгэргэгдэхэ: «Торпедо»—«Крылья Советов» февралиин 6—7-нуудта, «Крылья Советов»—«Трактор» январиин 24—26, «Торпедо»—«Трактор» январиин 31-нэй болон февралиин 1-нэй үдэрнүүдтэ, «Торпедо»—«Химик» январиин 22-то, ЦСКА—СКА февралиин 21-дэ, «Динамо»—«Трактор» мартын 15-да Челябинск хотодо, «Локомотив»—«Спартак» мартын 15-да, «Торпедо» ЦСКА мартын 16-най үдэрнүүдтэ.

(ТАСС).

ГЕРОЙН ШАНГАЙ ТҮЛӨӨ

Советскэ Союзай Герой С. Орешковэй нэрэмжэтэ шанда хүртэхын түлөө санаар мүрысөөн ЛВРЗ-гэй спорт-клубта 4-дэхеэ үнгэргэгдэбэ.

Мүрысөөнэй программада 3,5, 15 километрэй зайнууд оруулагдаһан байгаа. Эхэнэрнүүдэй дундаһаа Гиляра Козырева, эрэшүүлэй дундаһаа Василий Григорьев гэгшэд 3 ба 5 километртэ түрүүлээ. Харин 5 ба 15 километртэ республикын мэдээжэ санашад Олег Харитонов Лубсан Цыбиков хоёрой хоорондо шанга тулалдаан боложо, Харитоновынь һүүлэй һүүлдэ түрүүлээ. Спортын хүндэтэ мастер О. Харитонов хэдэн жэл удаагуур санаар урилдаанда республика дотороо илана бшуу.

Утын зайда технологическа институдай студентка Надя Вершинина хэнтэйшье жэшэшэгүй байгаа. Надиие республикымнай урдаа хараха эхэнэр санашадай нэгэн гэхэдэ болохо.

С. Орешковэй нэрэмжэтэ шанда хүртэхын түлөө мүрысөөн эмхитэйгээр, олоной һонирхомоор үнгэрөө. Мүрысөөндэ шүүһэн спортсменүүд завкомой грамота болон шанда хүртэһэн байна.

Б. ЛХАСАРАНОВ.

Рингдэ һурагшад уулзахань

Арһан перчаткын эдир мастернуудай дунда боксоор мүрысөөн Улаан-Үдэдэ эхилбэ. Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй боксёрнуудай 15 команда суглараа.

Энэ Бүхэроссин мүрысөөнэй урда тээ манай республикын ургажа ябаа спортсменүүд Дивногорск хото ошожо, тэндэ командаараа 1-дэхи һуури эзэлһэн юм.

Түнхэнэй, Захааминай ба Улаан-Үдын боксёрнуудта яһала найдахаар. Юуб гэхэдэ, тэндэхи тренернүүд нүхэд А. Михеев, Н. Хабалов, Ю. Степанов гэгшэд хүбүүдые боксдо һургаха талаар нилээд амжалтатай хүдэлжэ байдаг.

Спортын байшан «Трудай» ринг дээрэ түрэл республикынгаа нэрэ соло хамгаалхаяа нимэнүүд һурагшад гаранхай байна: А. Дугаров, Т. Айхашов (Захаамин), Вл. Фёдоров, А. Макаров, С. Галактионов, М. Кубальский, А. Ефимов, Н. Сускин, Б. Имеков (Улаан-Үдэ), А. Укоев, С. Ухеев (Түнхэн).

Б. БАЛЬЧИНОВ.

ОЛИМПИИН ГАЛ САППОРО ОРОБО

ТОКИО, январиин 3. (ТАСС). Грециһээ асарагдаһан олимпиин гал үбэлэй олимпиин наадануудай хото— Саппоро (Япон) тээшэ зорибо. Носоогдоһон факелые ниислэлэй университедэй студент Томоко Куросава түрүүлэн замда гаргаа. 4800 километр зайе гаталха олимпиин галые «аяншалуулхаяа» ондоо гүйгшэд Куросавые замдань һэлгэхэ юм.

Январиин 29-дэ олимпиин гал Саппаро хүрэхэ ёһотой. Олимпиадын нээгдэхэ үдэр, февралиин 3-да, 50 мянган сугларагшадые багтааха «Макоманай» гэжэ стадион дээрэ нютагай һурагшад — гимнастка Идзуми Цудзимура ба гимнаст Хидэхи Такада гэгшэд олимпиин гал носоохо золтой.

СУУТА САНАШАНАЙ ДУРАСХААЛДА

Южно-Сахалинск хотодо январиин һүүл багаар болохо санашадай мүрысөөнэй 1-дэхи турай дүн тухай газетымнай декабриин 31-нэй номерто хэлэгдээ һэн. Харин январиин 2-то 10 ба 30 километрэй зайда мүрысөөгөөр хоёрдохи тур нээгдээ.

Эхэнэрнүүдэй дундаһаа Надежда Вершинина хэнһээшье шадамар бэрхэ санашан байһанаа дахин харуулба. Тэрэнэй нүхэд Нина Суранова Светлана Хушеева хоёр (БГПИ) удаадахи һууринуудые эзэлээ.

Эрэшүүл сооһоо Олег Харитонов 30 километрые 1 час 57 минута 54 секунда соо гаталжа, 1-дэхи һуури эзэлжэ шадаба. Зүүн Сибириин технологическа институдай багша, СССР-эй спортын мастер Лубсан Цыбиков — 2-дохи, ЛВРЗ-гэй инженер Василий Григорьевич 3-дахи һууринуудта хүртөө.

Тус мүрысөөн Юрий Михник гэгшын дурасхаалда зорюулһан байна. Юрий Михник гэгшэ түмэр замай хүдэлмэришэн, эдэбхитэй спортсмен байһан. Санашадай мүрысөөндэ хабаадалсажа ябатараа тэрэ наһа бараһан.

Б. БАЛЬБЫРОВ.

ҺУРАГШАДАЙ СПАРТАКИАДА

Һурагшадай Бүхэроссин 12-дохи спартакиадын нааданууд манай республика дотор амаралтын үе соо боложо эхилбэ. Һурагшадһаа бүридэһэн суглуулагдамал команданууд Россин элдэб городуудта үнгэргэгдэхэ мүрысөөнүүдтэ хабаадаха байна. Дүрэ бүляалдаха барилдаагаар Новосибирскдэ, классическа барилдаагаар Шэтэдэ мүрысөөн болохо. Конькигаар мүрысэхэеэ эдир спортсменүүд Благовещенск, мэргэн буудагшад Хабаровск орохо. Тиихэдэ гимнастнууд болон баскетболистнууд Ангарск, Эрхүү хотонуудта, санашад Горно-Алтайск, Пермскэ область ошохо юм.

Харин манай ниислэл Улаан-Үдэдэ Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй городуудай һурагшад-боксёрнууд мүрысэхэ. Боксоор һурагшадай дунда зонын мүрысөөн ДСО «Труд» бүлгэмэй спортзал соо 4—8-най үдэрнүүдтэ үргэлжэлхэ юм.

Б. БАЛЬЧИНОВ.

СПОРТЫН ПАНОРАМА

ХҮНГЭН АТЛЕТИКЭ. Бразилиин Сан-Паулу городой гудамжаар шэнэ жэлэй занщалта урилдаанда мексиканец Рафаэл Тадео Паломарес гэгшэ түрүүлбэ. Спортдо дуратайшуулай дунда тус мүрысөөн «Коррида сан-сильвестре» гэжэ алдаршанхай. 8700 метрэй зайе Паломарес — 23 минута 47,8 секунда соо гаталһан байна.

ХОККЕЙ. Хилын саанахи оронуудта болоһон нааданда совет хоккеистнүүдэй командануud хоёр мүрысөөндэ шүүгээд байна. Торонтын кубогта хүртэхын түлөө Финляндиин елүүр дээрэ үнгэрһэн мүрысөөндэ Моксвагай динамынхид шүүгээ. 5-дахи уулзалгадаа тэдэнэр Швециин «Тимро» клубай хоккеистнүүдые 5:4 гэһэн тоотойгоор илаба. (ТАСС).

Сэнхир үнгэтэй конверттэй бэшэгүүдые хүлеэжэ ядадаг хүнүүд олон лэ ёһотой. Тиихэдэ сэрэгэй албанда мордоһон хүбүүдэй эхэнүүдэй бэшэг хүлеэлгэ бусадһаа юундэшьеб илгаатай.

Хүбүүмнай сэрэгэй албанда

ЭХЫН БАЯР

Валера хүбүүнэйнгээ албанда мордоһонһоо хойшо Галина Халтаевна Мархосова бэшэгэй ерэхые ехэл хүлеэдэг болонхой агша. Бүри һая, үсэгэлдэршье бэшэг абаһан һаа, тэрэ үглөөдэрынь мүнөөхи хайрсагаа обёорон харангүй гаража шададаггүй. Хэрбээ сэнхирхэн конвертын тэндэ хэбтээ һаань, эхэ тэрэнээ түргэн абаад, дулаахан энгэртээ нядаг. Һүүлээрнь гэртээ орожо, Таня басагандаа уншахыень дурадхаха. Басаганайнгаа шэг шэртэн зогсожо байһан эхэ хүбүүнэйнгээ бэшэг гартаа абаад, өөрынгөө нюдөөр мүр бүхэниие нь удаахан уншажа гарадаг. Эхын сэдьхэлээ хүдэлхэ юумэн олон гүб даа. Арбадахи класс дүүргээд, Валера эхынгээ хажууда заводто хүдэлһэн. Тиихэ зуураа үдэшэндөө техникумдэ һуралсадаг байгаа. Номгохон һайн зантай, хүдэлмэришэ хүбүүндэ хүнүүд дуратай һэн. Халаанайнгаа нормо Валера ходо үлүүлэн дүүргэхэ. Үйлэдбэри дээрэ дэлгэрдэг социалис мүрысөөн юун бэ гэжэ Валерий Мархосов һайн ойлгоһон даа.

Сэрэгэй албанда мордоһоор жэл болоо. Түрүүшын үдэрһөө Валера журамтай, зоригтой хүн байһанаа мэдүүлээ. Отделени соогоо командирай баяр баясхаланда хүртэһэн, дайшалхы ба политическэ бэлэдхэлэй отличнигай нэрэ зэргэтэй уданшьегүй болоһон юм. Октябриин һайндэрөөр командирай Валерын түрэлхидтэ бэшэһэн бэшэг соо энээн тухай игэжэ хэлэгдэнэ: «КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые — ажабайдалдаа» гэһэн ленинскэ зачёдто сэрэгшэ В. Х. Мархосов эдэбхитэй хабаадана. Албанай уялганууды оролдосотойгоор, сайн зор соонь дүүргэдэг. Валера Мархосов частиин командованиин зүгһөө нэгэнтэ бэшэ талархал хүртэгдэһэн байна».

Нимэрхүү удхатай бэшэг ерэһэн эхын сэдьхэлдэ түрэһэн баяр хэлэшэгүй ехэ, сэгнэшэгүй юм бэзэ. Командир Ромавай хүбүүн тухайнь бэшэһэн бэшэгые Галина Халтаевна сэдьхэлээ мэдэхэ болошонхой. Энээнһээ баяр сэрэгшын эхын сэдьхэл байхашьегүй хал даа. Сэнхир конверттэй энэ бэшэг түрэлхидтэй дүтын болон сугтаа хүдэлдэг нүхэднүүдтэе Галина Халтаевна горхон харуулдаг. Уншаһан хүн эхын сэдьхэлэй баярые мэшан хубаалдана. Сэрэгэй албанай газарһаа ерэдэг бэшэгүүд игэжэ олоной баяр болодог.

А. ШАРИПОВ.

Орлиг тосхоной столовын хүдэлмэрилэгшэд амтатай эдеэ хоол бэлдэдэг гэжэ суутай болонхой. Тус столоводо орсходо янза бүриин эдеэн байхаһаа гадна, тэдэнэйнь шанарай һайн ютэшьегүй байдаг. Тиимэһээ Ахын аймагай түбэй ажалшадай столоводоо олоороо ерэдэгынь гайхалгүй.

Үнинэй тогоошод Е. Г. Гончинова, Б. Шорноева гэгшэд амтатай эдеэгээр угтадагаараа зоной дунда магтаалтай, хүндэтэй болонхой. Эдеэ хоол наймаалха түсэбөө хододоо үлүүлэн дүүргэдэг, дүүргэхын түлөө оролдодогшье зантай юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: үнинэй тогоошон Б. Шорноева.

Д. ДУГАРОВ.
Авторай фото.

ҮЙЛСЭ БА НАҺАТАЙ ХҮНҮҮД

Улаан-Үдын Октябриин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ проспектээр, трамвайн зогсодог газарай хажууда ГАЗ-51 маркын 46-54 БУК номертой машина наһажаал эхэнэрые декабриин 13-най үдэр дайражархиһан байна. Энэ ушар юун дээрэһээ болобоб, хэн эндэ зэмэтэйб?...

«Вторсырьёгой» конторын жолоошо Валерий Колесников техническэ талаараа гүйсэд бүтэн бэшэ машинаар тэрэ үдэр гаражһаа гараа. Тобшолбол, машинань муугаар тормозлогдодог болоһон байгаа. Иимэ машинаар үйлсэдэ гарахада, аюул тохёолдохонь гайхалгүй бшуу.

Машинануудай үйлсэдэ ябахада, яаралтай ябагашуул урдуурнь харайжа гарадаг. Хэрбээ будэржэ гү, али халтиржа унаха ушарай болоо һаа, жолоошон машинаа түргэн зогсоожо үрдихэ гү? Хэрбээ Колесников шэнги жолоошодой ябабал яалтай гээшэб?

Колесниковэй урдуур гараха хүсэлтэй ябаһан жаал эхэнэр тодхорто ороо. Юундэ? Нэгэдэхеэр, жолоошо Колесников заһагдаагүй машинаар гаражһаа үйлсэдэ гараа. Хоёрдохидо, наһатай хүн үйлсэдэ бусадһаа үлүү ойлгожо, бодомжолжо ябаха зэргэтэй. Наһатай хүнэй шэхэн хатуу, нюдэн муу байжа болодог. Гэхэтэй хамта, тэрэ частотагай абяа һонороор ойлгожо шадаруулхагүйһөө гадна, дүтэлжэ ябаһан аюулһаа бэеэ түргэн абаржа шадахагүй байдаг. Тиимэһээ үндэр наһатай болоһон зониие үйлсэдэ ойлгожо ябыт гэжэ онсо хэлэхэ байнабди.

Харюусалга багатайгаар ябадаг хандадаг жолоошодой хажуугаар ябагаар ябагшадай нэгэ ямар бэ нарилан, бодомжолон ябахагүй һаа, гэнтын аюулай тоо үсэхэнь лабтай.

Г. ТОЛОКНОВА,
гүрэнэй автоинспектор.

ПРАВДА · БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһан: «Шэнэ үзэл мэдэрэл»—түрүү бэшэг. Вьетнам арадтай һаналаа нэгэдэлгын митингһээ. БурАССР-эй Верховно Соведэй Указ. Нютаг нютагай һонинууд.

Хоёрдохи хуудаһан: «Барилгын шанарта анхаралаа онсо хандуулха»—Н. Зайцевай корреспонденци. «Фермэдэ—гүйсэд оньһожоруулга»—В. Беляевай статья. Түрэл орон дотомнай.

Гурбадахи хуудаһан: «Трибуна: гадахи улаан булан»—П. Сэкэниинэй корреспонденци. «Түрэн жэл соо огородой эдеэгээр таһалдахагүй» — эрхүүгэй дэй дүй дүршэлһөө. Орон торхи һонинууд.

Дүрбэдэхи хуудаһан: Нютаг нютагай һонинууд. Хилын саанаһаа.

Сэнхир экран

МОСКВА. 14.00 — Һурагшадта зорюулагдаһан «Орлёнок» студиһаа концерт. 14.35 — һүүлэй һонинууд. 14.45 — Олон мэнэй ленинскэ университет. «КПСС-эй XXIV съезд социал-демократиин саашадаа хүгжэлтэдэ Соведүүдэй үүргэ тухай». 16.10 — «Приключение Бураттино» — үхибүүдтэ зорюулагдаһан телеспектакль. 16.30 — Концерт. 17.15 — «Забытые киноленты», «Процесс о трёх миллионах» — уран һайханай фильм. 18.30 — һүүлэй һонинууд. 18.45 — «Номой таг». «Современник» издательствын шэнэ номууд тухай.

УЛААН-ҮДЭ. 19.25 — «Хохо»—үхибүүдтэ зорюулагдаһан тележурнал (буряад хэлэн дээрэ). 20.10 — Телепанорама. 20.30 — Литературна концерт. 21.05 —«Үбэлэй бэлшээринүүд» —хүдөөгэй малшадта зорюулагдаһан дамжуулга.

МОСКВА. 21.45 — А. Арбузов. «Марат, Лина и Леонидик»—фильм-спектакль. 23.30 —«Время»—информационно программа. 24.00 — «Русская зима» — уран һайханай фестиваль. Дүүргэлтын концерт.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО

ЛАОСОЙ ПАТРИОДУУДАЙ ИЛАЛТАНУУД

ХАНОЙ. (ТАСС). Хүсэд бэшэ мэдээнэй ёһоор, Лаосой Арадай-сүлөөлэлгын арми 1971 ондо дайсанай 42 мянга гаран солдат ба офицернүүдые, тэрэ тоодо генерал Ванг Пао гэгшын «тусхай хүсэнүүдэй» 16 мянга гаран солдадуудые, Таиландын 5700 гаран хүлһэншэдые, американ ба сайгон сэрэгүүдэй 16 мянга гаран солдадуудые хүлһөөнь буудгаа. Лаосой патриодууд энэл үе соо 11 мянган буу, тэрэ тоодо 1000 тухай ехэ буу ба миномёт, 800 машина, танк ба бронетранспортёр эзэлэн абаһан гү, али үгы хэһэн, 700 гаран самолёт буудажа унагааһан гү, али үгы хэһэн байна.

«Нян Зан» газетэдэ тунхаглагдаһан, Каосан Патет-Лао агентствын коммюнике дотор эдэ тоонууд дурдагдана.

Үнгэрэгшэ жэлдэ Лаосой сүлөөлэгдэһэн районууд нилээд бэхижүүлэгдээ. Эдэнь оронной газар дайдын табанай дүрбэн хубиие эзэлнэ, тэндэ мүнөө миллион үлүүтэй хүн зон ажаһуудаг гэжэ коммюнике дотор хэлэгдэнэ.

Дайсанай тыл дотор партизануудай хүдэлөөн улам үргэдэжэ байнхай. Энэ ушар «номгодхолгын хүдэлмэри» дайсанай ябуулхадань бэрхэшээл тохёолдуулна, эзэмдэгдэһэн районуудай хүн зоной дунда политическэ, экономическа тэмсэл бүри ехээр эмхидхэлгэдэ туһа хүргэнэ.

1971 ондо лаотян арадай туйлаһан илалтанууд шухала удха шанартай, Холбоото Штадууд ба тэрэнэй тала баригшад ямаршье ехэ балмад аашануудые гаргаа һаа, бүри ехээр бурууталгада орохо байһыень гэршэлнэ гэжэ коммюникегэй түгэсхэл дотор тэмдэглэгдэнэ.

США-гай ПОЛИТИКЫЕ ЭЛИШЭЛҺЭН ШЭНЭ ДОКУМЕНТНҮҮД

ВАШИНГТОН. (ТАСС). США-гай гадаадын политикые хүтэлбэрилэгшэдэй нюуса зүблөөнүүдэй Инди-Пакистандахи хёмороонной үедэ болоһон тухай мэдээнүүдэй тарашаһанһаа уламжалһан политическэ туласалдаан Вашингтондо дахин һүжэрбэ.

Американ журналист Дж. Андерсон гартаа ороһон правительственнэ нюуса документнүүдые үндэһэ болгон, «Вашингтон пост» газетэдэ хэдэ хэдэн статьянуудые бэшэһэн байна. Сагаан байшангай, гүрэнэй департаментын, пентагоной, ЦРУ-гай дээгүүр тушаалтай түлөөлэгшэдэй хабаадаһан, «Ябуулга хэхэ тусхай бүлэг» гэдэгэй заседанинуудайнь нюуса протоколнуудһаа харахада, США-гай правительство Индостанда амгалан байдал тогтоохые «хүсэнэбди» гэһэн найдуулгануудаар халха хэжэ, Индидэ харша политика тэрэ үеэр баримталан бэелүүлһэн, дайнай ябуулга удааруулха хэмжээнүүдые абаһан, Бангла дешэй сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ эсэргүү мүрдэлгэ, хюдалга үүдхэгшэ Яхья Ханай сэрэгэй засагай талые бариһан байгаа.

Дж. Андерсонай бэшэһэнэй ёһоор, национальна аюулгүйн суудалнуудаар президентын тусхай туһалагша Г. Киссинджер «засаг захиргаан Индидэ эсэргүү хараа бодол баримталнагүй» гэжэ пресс-конференциин үедэ мэдүүлэн, журналистнуудые мэхэлһэн байна. Протоколнуудһаа харахада, «Инди тушаа бүри эрид шанга хараа бодол» баримталхые США-гай правительство эридэг байба.

ГДР, ФРГ-е ООН-до абаха эрилтэ

БОНН. (ТАСС). ООН-ой генеральна секретарь Курт Вальдхайм Германиин Демократическа Республикые, Германиин Федеративна Республикые ООН-до дары абаха дурадхал оруулба. Германиин хоёр гүрэнэй хоорондын харилсаанай заһаржа үргэлжэлһөөр байһыень Баруун Германиин «Шпигель» журналда интервью үгэхэдөө тэмдэглээ.

Дайшалхы ябуулгануудай дүн

ХАНОЙ. (ТАСС). Урда Вьетнамые сүлөөлхэ Арадай зэбсэгтэ хүсэнүүд 1971 ондо дайшалхы ябуулгануудые хэжэ, дайсанай 250 мянга шахуу солдат ба офицернүүдые, тэрэ тоодо США-гай, тэрэнэй дахуул оронуудай 20 мянган солдадые, хүлһөөнь буулгаа. Урда Вьетнамай патриодууд нёдондо 1800 самолёт, вертолёдуудые буудажа унагааһан ба һандааһан, сэрэгэй 8 мянга шахуу машина һамна сохиһон, 15 мянга гаран элдэб буунуудые буляан абаһан байна.

Палестинын партизануудай добтолгонууд

ДАМАСК. (ТАСС). Палестинын партизанууд эзэмдэгдэһэн араб газар нютагуудта Израилиин эзэрхэг түримхэйшүүлдэ эсэргүү дайшалхы 700 ябуулга 1971 он соо хэһэн байна. «Аль-Баас» газетэ энээн тухай мэдээсэхэ зуураа, игэжэ онсолон тэмдэглэнэ: эндэхи партизанууд Газай секторто эгээн эдэбхитэй ябуулга хээ — бүхы добтолгонуудай хахадынь тус райондо хүртэнэ. Голанска үндэрнүүдтэ 140 гаран дайшалхы ябуулга, бэшэниинь — Ливантай хилэлдэг районуудта, мүн Иордан мүрэнэй баруун бэедэ хэгдээ.

Дай буруушааһан жагсаал Вашингтондо болобо

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Дай буруушаалгын жагсаал шэнэ жэлэй түрүүшын үдэр США-гай ниислэлдэ болоо. Тодорхойлон хэлэбэл, Зүүн-Урда Азида США-гай үргэлжэлүүлжэ байгаа эзэрхэг түримхэй ябуулгада, Индохитадай оронуудые зэрлиг будүүлигээр бомбодолгодо буруушаалгын тэмдэг болгон, Сагаан байшангай дэргэдэ олон зон сугларба.

ДРВ-е американ авиациин бомбодолго эрид буруушааһан листовконуудые тэрээгүүр ябаһан бүхы хүнүүдтэ хубаагаа.

Зүүн Урда Азидахи США-гай эзэрхэг түримхэй ябуулгын болюулагдатар, Индохитадай газар дээрэ нэгэшье американ солдадай үгы болотор дайн сэрэгтэ эсэргүү тэмсэлээ үргэлжэлүүлхэбди гэжэ жагсаалда хабаадагшад мэдүүлбэ.

БОМБОДОЛГОНУУД ЯМАР ХОЙШОЛОНГУУДТАЙБ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). «Индохитадтахи бомбодолгонууд ямар хойшолонгуудтайб» гэһэн гаршагтай статья соогоо «Нью-Йорк таймс» газетэ игэжэ тэмдэглэнэ:

1967 он болотор Домбонуудта губи талада 100 мянга гаран хүн зон ажаһуудаг байһан юм. Лаосые американ самолёдуудай бомбодолгодо тэдэнэр һаад тойбо татадаг байгаа. Энэ һаад ямар аргаар зайсуулагдааб гэбэл: Домбонуудта губи талын хүн зон нэгэ һаа үгы хэгдэһэн, нэгэ һаа — бомбодолгоһоо бэеэ хамгаалхын тула гэр байрануудаа орхижо, ондоо районуудта зугадан ошохо баатай болоо.

Гэхэ зуура энэнь «демократиин ба өөһэдынгөө байдал өөһэдөө тодорхойлгын аша туһада» США-гай үйлэдэһэн эгээн ехэ, хорото муухай ябуулгануудай нэгэн болоно.

Американ бомбодолгонуудһаа шалтагаалан, Вьетнамай газар дайда 20 миллион нүхэ һүбэ болгон һэрхиигдэнхэй.

Бомбардировщигууд — Холбоото Штадуудай хэрэглэдэг хюдалга, һүйдхэлгын гансахан зэбсэг бэшэ юм. Үшөө ондоо арга, Урда Вьетнамай газар дайдын найманай нэгэ хубиин гэмтээгдэһэн дефолиаци гэдэг бии. Тэрээнһээ шалтагаалан, 600 мянган хүн зон эдихэ хоолгүй үлэһэн, хэдэн милиин хэмжээтэй баялиг ой модон үгы хэгдэһэн байха юм.

Лаосые бомбододог американ самолёдуудта добтолхо «нууга» болгогдон хэрэглэгдэнэ гэжэ Хойто Вьетнамые американ тушаалтад гэмнэнэ. Теэд Таиландта байдаг американ «нууганууд» гү, али Хойто Вьетнамай эрьедэ дүтэшэг байдаг американ авианосецууд тушаа юун гэлтэйб? Американ албан тушаалтадай ойлгомжын ёһоор, Холбоото Штадууд Индохитадай хахад арал дээгүүр зоргоороо ниидэхэ, хаа хамаагүй бомбонуудые хаяха эрхэ бурханһаа «абаһан бололтой», теэд Вьетнамай самолёдууд гү, али ракетанууд тэрэ хэрэгтэнь һаад тойбо татахаар зүрхэлнэ ха юм. Агаараар добтолгоһоо хамгаалха арга хангаха гэжэ хойто-вьетнамайхидай хэрбээ зүрхэлөө һаань, тэдэниие хэһээхэ эрхэтэйбди гэжэ тоолоно хаш. Иимэ ойлгомжые политическэ бэшэ, харин психиатрическа талаарнь шэнжэлхэ ушартай бологдоно ха.

ПЕРУ. Лимэдэ Номгон скеанай эрье шадар нээгдэһэн уласхоорондын долоодохи яармагта совет павильон олониие һонирхуулна. Имагтал түрүүшын табан үдэрэй хугасаа соо 100 мянга гаран хүн совет павильоной залнуудта орожо хараһан байна. «Луноход-1» гэһэн экспонат хүн бүхэнэй анхарал татана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: СССР-эй павильондо.

ТАСС-ай фотохронико.

Сагаан байшангай түлөөлэгшэд Пекиндэ

ПЕКИН. (ТАСС). США-гай президент Р. Никсонэй Хитадта аяншалха бэлэдхэл хэхын тула Сагаан байшангай түлөөлэгшэдэй тусхай бүлэг эндэ ерэбэ. Национальна аюулгүйе сахилгын талаар президентын туһалагшын орлогшо, бригадна генерал А. Хейг тус делегациие толгойлно.

* * *

Генерал Хейг Никсонэй «Азида хабаатай хараа бодол», «Вьетнамай түхэлтэй болгохо» политика бэелүүлгээр Сагаан байшангай даалгабаринуудые урда тээнь нэгэнтэ бэшэ дүүргэһэн байгаа. 1970 оной май соо А. Хейг Урда Вьетнамай «президент» Нгуен Ван Тхиеу гэгшэтэй хэлсээнүүдые хэһэн, мүн 1971 оной январьда «американ сэрэгүүдэй моральна байдал» шэнжэлхэ зорилгоор Урда Вьетнамда аяншалһан юм. Үнгэрэгшэ жэлэй мартда Хейг — Лаосто, 1971 оной сентябрь соо Хейг Тхиеутай хэлсээнүүдые хэхын тула дахинаа Сайгон ерэһэн байха.

Сагай уларил

Мүнөө үдэр республика дотуур торнай үүлэтэйшэг, сэлмэг байха. Байгал шадар, Улаан-Үдын, Загарайн аймагуудта бага зэргэ саһан орохо. Һулахан аар бордоһолхо байна. Баруун тээһээ һулахан аар һалхин хилха. Температура 10—15 Хурамхаанай, Баунтын аймагуудта 14—19 градус, Улаан-Үдэдэ һүниндөө 18—20, үдэртөө 13—15 градус хүйтэн болохоор хүлеэгдэнэ.

Редакторай орлогшо
М. Н. НИМАЕВ.

Манай адрес, телефонууд

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина 35. Телефоны: редактора — 54-54, приемная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — 36-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Н-03307. Заказ № 1151.